Norsk Folkeminnesamling
www.folkeminne.uio.no

Asbjørnsen 6c

Merknad: s. 171 mangler

NFS ASBJØRNSEN 6c

P. Chr. Asbjørnsen

6^c^

Ole Moes oppskrifter av eventyr frå Ringerike (frå slutten av 40-åra) .. 101-106.

Avskrift av eventyr med Asbjørnsens notater - - - - - - - - 107-113

De tre Hunde, eventyroppteikning av G. Frette frå Etne - - - - - - 114-121.

Kløverhans do. do - - - - - - 122-133

Kjuen eventyr. - - - - - - - 134-135

En Døle soldats Reise 136-139

Segner, eventyr. oppskr. av Jørg. Moe 140-146

Eventyroppt. & eventyravskrifter etter fleire (m.a. J. Moe) - - 147-216

Notat om eventyr - - - - - - 215-217.

101-106

Ole Moes opstr. fra Ringeriket

(fra slutn. af 40-årene)

De tre hunde

med en indledning, svarende til Kløverhans

Om Manden, der frelste de 3 Prindsesser. Ringeriket

102

Der var engang en Konge, der havde 3 Döttre som vare spaaede, at dersom de kom ud af Slottet, förend de vare 15 Aar gamle, skulde de blive borte. En Dag, da Kongen og Dronningen vare udreiste paa Jagt, stode de 2 mindste Prindsesserne oppe i Slotsvinduerne og betragtede nogle deilige Roser, der voxte ude i Haven, fik de saadan en stor Lyst til at komme derud for at plukke sig nogle deilige Roser, som ~~Kongen~~ [illegible], at de gik til Skildvagten, der af Kongen stode [illegible], at de gik til Prindsesserne, og bad dem var igjen [illegible] til at passe Prindsesserne, og bad dem om at de maatte faa Lov til blot gaa ned i Haven for at plukke sig nogle Roser. "Nei det tör vi ikke" sagde den ene af Soldaterne; "thi Kongen befalede os ikke at slippe Eder ud af Porten." Men Prindsesserne bad saa saa vakkert og sagde tilsidst "ingen af Eder kan tage [illegible] at vi ikke bliver borte," at den tilsidst en af os, saa kan vi da ikke blive borte, at den tilsidst fulgte dem, da de meente, at de nok da maatte komme paa dem. Da de saa havde plukket saa mange Roser som de önskede og skulde gaa ind i Slottet igjen, fik de se at der midt i Haven stod en stor deilig Rose, som var mangegange vakrere end alle de övrige og da de vare ude for at plukke denne, bleve de borte for Soldaterne. Soldaterne begyndte da at [illegible] paa [illegible] søge allevegne i hele Haven, men ingen Prindsesser fandtes. Hvorover bleve de saa forskrækkede at de ikke vidste hvad de skulde gjöre; thi Kongen havde sagt dem, at dersom de ikke kunde passe Prindsesserne, skulde de miste Livet. De sagde da til hverandre, at [illegible] gjöre saa [illegible] vi lade os halshugge naar Kongen kom hjem, ~~[illegible]~~ at vi afsted [illegible] og [illegible] gik de to hen og [illegible] [illegible] bedre sagde: Naar vi have gjort saa galt, saa maa vi da [illegible] Kongen [illegible]

tilgaarts, ein Vogen macht kunde finde hem igjen."
"Da saa Laugen kom Hjem, gik Kirkemanden til ham og
fortalte grædende hvorden det var gaaet til. Laugen
blev da meget bedrøvet og sagde: at den, der ~~kunde~~ fin-
de igjen hans Døttre, skal faa den ene til egte og der-
under det halve Land og Rige." Mange kom da hid
Laugen og tilbød sig at reise ud for at opsøge Prin-
sesserne, og hver af dem gav ~~[illegible]~~ 100 Daler til
Reisepenge; men ingen kunde finde Prindsesser-
ne. Da boede der ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~
Laugegaarden en gammel Kone, der havde en Søn som
var tolv Aar gammel; men han i al sin Tid havde
de ligget paa Ovnsranden og aldrig villet bestillet
noget. En dag stod ~~sagde~~ han op ~~af~~ ~~Moder~~ [illegible]
og sagde til sin Moder: Nu vil jeg ogsaa drage ud
i Verden for at forsøge om jeg kunde finde Prindse-
sserne." Moderen blev ~~[illegible]~~ meget forundret over
at han, som havde ligget i tolv Aar paa Ovnsranden,
vilde drage ud paa saa farlig en Reise, — sagde
han ikke noget imod, men lod ham hans sin egen
Villie. Hans gik da op til Laugen og fik sine
100 Daler til Reisepenge og begav sig saa paa
Reisen. Da han saa havde gaaet mange Dage, kom han
til et lidet Huus, hvor der boede en gammel Mand.
Der gik han ind, og efterat han havde spist paa Madenpakken
han sig til at [illegible] af sin Nistes, ✝ hvilken han
ogsaa bad Manden i Huuset [illegible] paa. Da de saa
havde spist, ~~spurgte~~ spurgte Manden ham hvad han gik og vand-
rede efter. "Ja, jeg gaaer og leder efter de tre Prinde-
sesser som blev borte," sagde Hans "men Gud ved hvor
jeg skal finde dem." "Jo," sagde Manden, "fordi du gav
mig Mad ✝ ~~[illegible]~~ dig, skal jeg sige dig hvorden du skal
bære dig ad for at finde dem igjen. Her nede med Sønderlan-
boer der en "Sørgjesjgiær" for hvem Solfolk efra alle Lande

tagen ind for at hvile og forfriske sig. Denne Bondegjæst-
giver har tre Hunde, een som heder "Lys" og kan høre Alting, den anden heder
"Snuus" og kan snuse og alting, den tredie heder "Stærk" og han er saa stærk at
han kan sønderrive Alting. Nu skal du faae denne Gaar-
va sorte Katten min, du, som du kan bære med dig i Lom-
men din og gaa nedtil til Bondegjæstgiveren, hvor der er
fuldt Huset af Bondefolk fra alle Kanter, der hvergang
faae Tungemaal for langer hvad de ønsker; men da Gjæst-
giveren ikke forstaaer hvad de siger, kan han ikke skaf-
fe dem det de ønsker. Naar du da kommer derind, saa
tøer du og Katten din og den hopper da strax og gaa
Kordet, og saasnart Nogen forlanger Noget, løber Katten
til Gjæstgiveren og siger han hvad de vil; thi den for-
staaer alleslags Tungemaal. Gjæstgiveren bliver
da saa glad i denne Katt, at han absolut vil have den af
dig; men du skal sige at du ikke vil sælge den, dersom
du ikke kan faae hans tre Hunde for den; thi naar
du først faaer dem da vil du strax finde Prindses-
serne." Ja, han tog da Katten og lagde i Lommen,
takked Manden vakkert for sig og gik nedtil Bondegjæst-
giveren. Her gik Alt til som Manden havde sagt.
Gjæstgiveren vilde og maatte have hans Katt; men han
sagde: "Jeg sælger ikke min sorte Katt, medmindre jeg
faaer dine tre Hunde for den"; men Gjæstgiveren syntes
at det var formeget og bød han for sin Katt 600 Daler;
men han sagde: Jeg kan ikke sælge min Katt uden jeg
faaer dine tre Hunde, og dersom du ikke vil det, saa tar
jeg min Katt og gaaer. Da saa han var kommet
ud paa Gaarden, kom Gjæstgiveren efter ham med sine tre
Hunde og sagde, at da han ikke kunde have saa stor Nytte
af sine Hunde som af Katten, saa vilde han da bytte.
Ja, han byttede han da Katten og fik igjen de tre Hunde.
Saa sagde han til "Snuus": "Snuus! snuus mig hvor
Prindsesserne ere". — Ja, Snuus han satte da afsted og Stærk

at han skulle sætte sig og gaa hans Vej; og saaledes gik det
over Bjerge og Dale saa fort at han neppe kunde drage
Aande. Endelig standsede Hunden ved en stor Fjeldvegg og
sagde: "her inde er den ene af Prindsesserne." "Saa" sagde han
"Gaa hvad hun bestiller?" Saa lagde [illegible] sit Øre til Fjeldveggen
og sagde: "hun spinder paa en Guldrok." "Kors!" sagde han,
"ind ad Bjergveggen!" Saa Mark slog sin Lue i Fjeldet
og rev ud der hans Bjergvegg. Han gik da ind i Fjeldet
og der sad da den ældste af Prindsesserne og spandt.
Han hilste ~~[illegible]~~ paa hende og sagde at han kom for at befri
hende fra troldet. "Ja det er vel ikke let gjort det"
sagde Prindsessen, "troldet vil bestemt [illegible] dig
saa snart som han kommer hjem". Men han var ikke rad;
han satte sig ned en Rok og
~~han~~ bad Prindsessen at løfte sig [illegible] gjorde hun det
og idet hun løftede ham, flettede hun sin Guldring i hans
~~rat gaa~~ Haar. Saa sagde hun "du faar ikke Ringt med
troldet førend du kan løfte detta Sværd, der hænger paa
Veggen; men naar du drikker tre Gange af den Flasken som
hænger ved Siden af Sværdet, saa bliver du saa stærk, at du
kan svinge det hvordan du vil." Saa han drak af
Flasken tre Gange og da han havde gjort det kunde han svinge
Sværdet hvordan han vilde. Da det saa led lidt den tid
at troldet skulde komme tilbage, lagde han sig under
Sengen. ~~[illegible]~~ Da saa troldet kom hjem sagde han:
"Hu! her lugter saa Christenmandsblod". "Ja" sagde
Prindsessen, "der fløi en Kragn over Taget med et Been
i Nebbet og saa faldt det Stykke ned i Skorstenen.
Jeg tog det rigtignok strax og kastede det ud, og har brændt
og røget og feiet [illegible] siden; men kan ikke faa bort
den skamme Lugt". "Men hvem har revnet Rokken
min Guldrog da?" sagde troldet. Men ældste Prindsessen
saa at troldet var saa forfærdelig rad Tordenen; saa
sagde hun: "det var Tordenen, der slog saa haardt i dag
at Fjeldet revnede." Da saa troldet hørte det, blev

blev sat saa længe, at han indskøde sig i Sengen, og bad Prindsessen at lyske sig til han sønnerde. Da hun saa havde lysket ham til Hovedet sønnerde, støtte hun lidt med Foden paa ham, som laa under Sengen. Straks kryber han sig frem, griber Sverdet af Knaggen og hugger Hovedet af Troldkallen. "Kiv af dig Overkroppen dit og saa over Rülbenne!" sagde han og saa gjorde Prindsessen; thi da kunde ikke Troldet faa Hovedet sat paa Halsen igjen, men maatte dø. — "Nu saa vi blive her til vi faar komme igjen vi," sagde han og gik ud til sine tre Hunde. "Trüm!" sagde han, "hjælp mig og hør de andre Prinsesserne var." Ja, straks satte Trüm afsted, og han satte sig og paa Rork, og saa gik det atter over Bjerg og dal; endelig Trüm standsede ved en Fjeldbrog og sagde: "herinde er den anden af Prindsesserne." "Kjør!" sagde Han, "kjør hvad hun bestilar". Ja, Kjør lagde Ørat til Fjeldvæggen og sagde: "hun broder." "Rork!" sagde Han, "riv ud Bjergvæggen!" Ja, Rork slog sin Lab i Fjeldet, og rev ud den hele Fjeldvæggen; saa gik han ind i Fjeldet og der sad da den Deiligste Prindsesse og broderede. Han gik det lige ligesom til ham før den forrige Prindsesse; kun maatte han her drikke sig længe af Flasken førinden han orkede løfte Sverdet der hang her. Da hun saa stille løste han fandt hun sin Søsters Ring og han fortalte hende da, at han allerede havde befriet hende, men at han ogsaa vilde befriede øvrige to. Da saa han hende dræbt dette Trold ogsaa, sagde han: "Nu faar vi blive igjen her til vi faa komme tilbage." Og gik ud til sine Hunde.

"Brumü!" sagde han, "viis mig og hvor den tredie Prind-
sesse er". Strax satte Brumü afsted igjen og han
satte sig paa Ryggen til Mork og saa gik det atter
over Bjerge og Dale indtil Brumüs endelig standsede
ved en stor Fjeldvæg og sagde: "herinde er den tredie
Prindsesse." "Lyt!" sagde han, "lyt hvad hun bestil-
ler." Han lyt lagde Øret til Fjeldvæggen og sagde:
"hun syer". "Mork!" sagde han, "riv ud Fjeldvæggen."
Ja, Mork slog sin Lab i Bjerget og rev ud halve Fjeld-
væggen. Nu gik han ind og der sad da den yngste
Prindsesse og hun var saa deilig at han aldrig
havde seet Noget saa nydeligt. Han sagde hende da
at han havde frelst hendes 2de Søstre og at han ogsaa
vilde frelse hende. Da hun saa spilde kyste hun ham,
satte hun sin hin to Søstres Ringe i hans Haar-
og saa flettede hun ogsaa sin Ring
Strax hun saa stod og kyssede ham, kom Troldet
ind. Dette Trold var saa stolt at hans blev ganske
rød; thi det havde set hende. Da troede det havde
sat Hundene, som stod udenfor, hvor de kan ikke gjøre
ham noget Ondt, men sagde: "Nei, siù hvor ni kom
ind efter da." Han bad hende vente lidt endnu han
skulde efter lidt Viin for at tractere ham med. "Om
det kun Hundene maa gaa efter det" sagde Hans;
men Troldet som vilde faa Hundene nok se, gjorde at han
maatte gaa selv. Da han saa kom tilbage med Viinen
sagde hun: "Ja, nu maa jeg og tre hente et lidt godt Øll."
Hans sagde da ogsaa at hendes Hunde kunde gaa, men Trol-
det vilde endelig gaa selv. Da han saa kom tilbage med
Øllet sagde hun: "Ja, nu maa jeg ogsaa hente et lidt Kjød

og da han fik dem tilbage, var han saa vred at han
stampede i Hilmet og sagde: Nu har jeg været langt
borte med dine Hunde og bundet dem saa de aldrig
skal kunne løs mere. Nu skal du lade dit Liv
for din Dumdristighed; og derned begyndte han at grave
et Hull i Jorden hvori han vilde kaste hann ned og
holde over ham en smeltet Blykjeddel, som han havde
staaende over Ilden. Da han havde gravet en Stund
sagde han til hann at nu skulde han gaa ned for han
fik see om Hullet var stort nok. Hann gik da ned,
men sagde at det var for lidet endnu. Da han
saa havde gravet en Stund til, skulde hann atter ned for
at prøve om det var stort nok. "Ja, men det kom"
sagde hann, da Troldet havde gravet sig saa langt
ned i Jorden som han ~~kunne naa~~. "Naa!
nu skal du ned" sagde Troldet. "Ja, men du vil nu
ikke negte mig at gaa udenfor Døren for at gjøre
min Bøn forend jeg døer", sagde hann. "Nei, det
kan du faa Lov til" sagde Troldet. Hann gik da ud
og tog op en Pibe, som han ogsaa havde faaet af [illegible]
gjestgiveren, og som havde den Egenskab, at naar han
blæste i den, skulde Hundene komme til ham om
de vare aldrig saa langt borte. Han tænkte blæse i
den. Da han saa havde blæst een Gang, raabte
Troldet og spurgte om han snart var færdig.
"Nei ikke rigtig endnu" sagde hann, og blæste
atter i Piben. "Er du ikke færdig endnu?" sagde
Troldet. "Nei, ikke rigtig" sagde hann og blæste
tredie Gang i Piben. "Ja, kommer du ikke nu"
sagde Troldet, "saa skal jeg selv hente dig ind." Jo

nu er eg ferdig, sagde Hans; thi Hunderne kane ikke
komme til ham; men de havde løbet saa, at de vare
udstaaene, udmattede. Da saa Hans dem indigjen med
sine Hunde, blev Troldet saa forskrækket, at han kunde
ikke kunde sige et Ord; men endelig begyndte han at
bede om Naade. "Nei," sagde Hans "nu skal du aldrig
mere tage nogen Prindsesse!" – "Bjørk! riv mig i stykker
denne lede Troldkal!" Straks foer Bjørk ind paa ham
og kastede ham paa Jorden, medens det hele Troldet
havde givet til Hans, at han kunne blive død drenge
"tag nu Blyskjeddelen og hold over paa hans Bjørk
og Bjørk gjorde saa. Da de saa vare færdige med Trol-
det, gik de til Slottet og toge de deiligste Heste,
hvor de pakkede paa ~~[illegible]~~ saa mangt Guld og Ædelstene som
de kunde bære, ~~[illegible]~~ lille Prindsessen og en aller deiligste
sin Hest og reiste efter de andre to Prindsesser,
hvor de ogsaa tog mange Heste og pakkede paa det
Kostbareste de fandt. Nu reiste de da paa den
Vant hvor Slottet laa – og da de dem vidste paa en
~~Stor~~ Nor lokal Vaagegaarden, mødte de Ridder
Rød med alle sine Folk. Da han da saa at det
var de Prindsesser han var bleven borte, truede
han Hans til at overlade sig Prindsesserne, men
skulde saa faae beholde alt sit Guld og alle sine
Ædelstene, og Prindsesserne maatte love at sige til
Kongen at det var Ridder Rød, som havde frelst dem.
Hans reiste da hjem til sin Moder og fortalte
hende hvordan alt var gaaet til. Da det saa led til
Aften blev der saadan Lyst-oppe paa Slottet, at det var en
Lyst at faae høre derpaa. Hanses Moder sagde, da
hun om Aftenen saa alle de prægtige Skylys skinne

oppe fra Slotsvinduerne" Det skinnede og lyste han dog
saa dejligt!" "Ja vi skal nok faa lige saa god
Oplysning ni Moder" sagde han og tog frem en Lyse-kro-
af Guld,
ner der var saa besat med Diamanter og alle Slags Ædel-
stene at det næsten gjorde Ondt i Øinene naar man saae
der. I denne satte han Lys. Nogle Lys og derved mange-
farvige Lys i Guldarmstager i Vinduerne.
"Ja min Moder nu ni rigtig? han er nogle af de bedste
Retter der oven fra Slottet", han bød da Mork at
han skulde gaa op ~~og~~ hen Slottet efter nogle af de bedste
Retter fra Kongens Taffel. Ja, Mork løb da ~~efter~~
og og tog af Kongens Taffel alt han fandt og
løb der~~med~~ hen Veien. Nogle Dage sendte hand
atter Mork og efter Øl og Viin. Ja, Mork kom
altid igjen med det Attraaede. — Moderen da
hun saae og skjøn ... Mork saa at han tog
fra Kongens egen Guldbager. Mork løb atter
afsted og da han kom hen Slotsgaarden, stod der
stor Vagt; men Mork slog ned alt hvad kom
ham i Veien og tog Bogeret midt for Kongens
Næse og løb hen Veien med. Kongen sagde da, at
man skulle se efter hvor disse folk havde været
hen og da opdagede de at hunden tilhørte Folkene
i den lille Hytte udenfor Slottet. Kongen blev
da saa forbitret, at han om Morgenen sendte ud
Krigsfolk som skulde slaa ihjel Beboerne i hinde
nne Hytten; men hun sendte Mork ud og han slog
ihjel alle Soldaterne paa en forunderlig Maade, der løb
alt hvad han kunde og hen Slottet og fortalte Kon-
gen hvordan det var gaaet dem. Næste Morgen
sendte Kongen en stor Krigsmagt ud til Hytten for

for at ödelægge dem. Han raabte da til dem at han vilde at Kongen selv skulde komme ud til ham, da han vilde tale med ham; men inden at gjøre [illegible] begyndte de at skyde paa Ham fra det [illegible] med deres forskrækkelige Skyts. Han sendte da atter Bud ud og han ödelagde alle paa Anförerne nær, der sloi og [illegible] Kongen og sagde hvordan det var gaaet dem. Ligedanned gik det den 3die Morgen, skjönt sendte den en anden större Krigsmagt; men det gik den ligedan. Den fjerde Morgen besluttede Kongen at reise ud selv. Da saa Kongen kom, fortalte han ham hvordan Alt var tilgaaet; at det var ham, der havde nedlagt Prindsessen; men at Ridder Rød havde truet ham til at [illegible] dem til ham. Da han viste Kongen Prindsessens Ringe og alle sine Kostbarheder, blev han saa glad at han [illegible] maatte følge og paa Slottet. Ridder Rød blev da hængt, men han fik der gifte af Prindsessen og det halve Rige og levede siden lykkelig alle sine Levedage. —

Manden som slog for Fanden

107-113

Der Thier- und Räuberhaus.
Campbell: das Märchen von meisten
Asias Orient II. 125
fra det mer som finder meniskene, men
kvernen til Langmeplassen eller
Grimm 27 Bremer Stadtmusikanten

Fortæl Griffen som fandt Alt.
Samlet Jørgen Moe 12-5. 67.
og alle de andre

Lærligt Selskab.

Sommer og Fanden

Stutten som ...

Bukken og Bakaren gaar ...

Fanden ... gaar ... ansvarlig.

(Vaderen og Griben . NF. II, nr. 1)

Alene slutningen hører til denne cyklus (NFE. II, nr. 1); beg. er en kontrakt mell. en fattig mand og fanden.

16

Musikere, hvor Slag for Dansen

Hvem betalte for Lysnings-
sedel for Brudgommen: Nei!

Sædvanligvis Fe-
lespil

108

Manden, der slap for Fanden.

Vides ikke hvorfra

(Ligner noget længere fundet hos Grimm)
nei!

Der var engang en Mand, som ikke havde noget Brød til sig og sine Børn; han gik ud tidlig en Morgen hen i en Skov, men som han nu gik der, kom der til ham en Mand, og sagde til ham: hvorfor er Du saa bedrøvet. han svarede fordi jeg ikke har noget at leve af. Ja, saa sagde den anden Mand, vil Du føre mig til saa skal jeg opholde

sig i tvo Aar, men naar de
Aarene ar omme skal dü fore
til. Nü blewe de forligten om
det at han skülde lære ham,
naar de tvo Aar vare omme.
Nü, da han gik hjem igjen fra
Manen bad han med sig Gjester
og gjorde et Gjestebüd, men nü
befalte han sin Kone, at hün
skülde gaae efter Øl til Gjæ-
sterne: men hün svarede, di
veed jo at vi ikke haver
noget Øl, jeg mener du är
gal; men han truede da hende

til at gaa til Tjaldaran, og
da fulte Skom der han var Tjøl.
Daran saa mæt af alle Slags
Drikkevarer, saa fik nogen
Skinde komme ned i dan, og
begalades var det, da fik Skil.
Du gaar paa Dalnyret, var det
saa mæt af Kjød og Flesk, at
fik ikke Skinde faar Dørene
op; og nu laanede de i Skil-
stanel i Døfse tre Aar, men
da de nogen var forbi, gik
han ud i Skonan igjen, og som
han gik der og frygtede Skom

110 b

Der en gammel Kone og spurg-
te ham om hvad han sörgede
for, og han svarede, at det
jeg sörger for at det skal
komme en Mand og tage mig.
Hun sagde da till ham: naar
det kommer hjem igjen, saa
gjör dygtigt op paa Skorstenen
saa at der bliver meget Glör,
og luk saa Spjældet igjen og
læg dig selv i Sengen, og
han gjorde som hun befalede
ham; men da han havde lagt
sig i Sengen, kom det at

2/ mandar, der slap. f. Sande

Sveien, og fast ved hans Söv̈lar
i Vangen og ho Katter i Skor-
stenen og en Loppe paa Dro-
nen og en Saustedar under
Bordet og en Oxe ~~med~~ wide paa
Gulvet og en Bjørn ved Dö-
ren. Saa kom Gjestalen og hil-
de sage Manden og han befal-
te sin Tjener at gaa ind og
tage ham ud, og Tjeneren maat-
te lyde sin Herre, og da
han kom ind igjennem Døren
tog Bjørnen ham og slog ham
Saa kom han til Oxen han
og stangede ham og reste ham.

111

saa vilde han gaa til Bordet,
saa stod Skildvagterne og han-
gede ham saa gik han til
Sengen men saa begyndte Svi-
nene til at hugge ham, saa
gik han til Skorstenen og
da begyndte Katten til at
sprøite Gløder i Øinene paa
ham og nu maatte han til-
bage til Oxen og da sagde
Oxen, sagt i Drogen og
drog ham frit. men Oxen stagte-
de ham til Bjørn og Bjørnen
kastede ham ud igjen. Hvor-

ledes kommer du, sagde hans
Herre til ham. Aa Gud beva-
res, det er ikke godt at kom-
me ind der; thi da jeg kom
ind igjennem Døren, saa stod
der en Krøsemand, og han be-
gyndte at traske mig saa at
det er ganske ubeskrivelig
Siden tog en Halmrigter mig
og rystede mig ligeledes, og
han rystede mig saa at jeg
kom under Bordet, og der
sad en Skomageren og han
bankede mig saa haardt med

sine Hammere, og saa kom
jeg til Vangen og der stod
en Vagter og begyndte at
skjære mig med sine Knive
saa han havde nær dræbt mig.
Saa kom jeg til Vorshanen,
der sad to Troldqvinder og
begyndte at sprøite Gløder
i Øinene mine paa mig, og
saa kom jeg til Hålmarkisseren
ryggen, saa sprangte det noget
Slagt i Krogen og drog ham
hid, men havde han faaet
Krogen i mig, saa havde jeg

31

Manden der slap for Fanden

havt Krogen i mig, saa havde jeg ikke kommet ud igjen, og han gik ind selv, og det rammede ham det samme.

114-121

De tre hunde

(Fortælle, fra Etne)

x Hund vis hund sterk a hund snar

Ein gamal austmann [illegible] 115

Hört af en äustmann

De var ein rik mann, so hadde
eine son, han skulle byggje te,
ette han skulle faa prøva si
lukka. So tenkte han ut
va beste te skulle prøva
handla, han skulle faa ein
ver te reisa te byen med.
Ja han reiste, og daa han
[illegible] eit stykke fram
veien treffte han ein mann med
ein hund, denna mann spore han
um dei skulle byta ut hunden
og veren, ja le bytte dei
og bytte jamt, og guten kom
heim med hunden, og mannen
heiste med veren, daa han kom
te faren, tokk faren, detta
va gale av han, men han trudde
han var vorte leie paa veren,
ette han var vonde te leie og

115 b

so atte han faa reisa med ei
Bygje te bygdene, ja han reiste
med Bygje, aa daa han kom
ein ottje paa vegen treffte
han ein mann med ein hund
aa dessa kom i snakk aa der
kom dei te bygda jamt med
hunden aa Bygje, aa guten
kom heim med hunden aa hadde
2 hundar. Jaa faren vart leie
aa sa, han maatte daa
förstaa, dei kommelte bygta
jamt uti ei kar aa ein hund
han maatte ta seg tak aa
ikkje la dei faa narra seg
soleis. Men han trudde
dei hadde vore venda te leit
so atte han faa ein hest te
sia tebygje, so han slapp gaa aa
strekka aa leia. Ja ja, han
la ivegg med hesten, fell dal aa
hest tebygje, daa han kom

halvvegs te byn, va de det
han traffe ein mann uppan
med ein hund. gao dei kom imott
um byte, aa byte blei der aa Rasta
gjort. So segge main for Soca
meg ka du faat alli fri hon.
slakke aa den eine hete hund
vis aa den eine hete hund snar
aa den tre hete hund stark
aa den eine er so vise, han
kan segga deg alle ting, aa den
andre er so snar, han kan ta
alle ting, aa den tri er so
sterke, han bela Ri fyrt
noko slag, aa dei skal bli
deg hjelpelega i tio. aa so
reisse han heim te faren
Daa vart faren so rig at
han jagde han daa ture.
Aa so reiste han lenge i breie
aa so kome han daa te ein
gard, so der var so mange

116b

Sörjeflag og sorgeteken - dette
fortest han paa. So reiste
han inn te ein mato tel med
denna garen aa spurde, kva so
feilte; jo der va ei Kongs-
dotter, so hadde lovt seg burt
te eit troll aa i mott var der
hu osso reisa, aa dei, so va
god te frelsa Kongsd. sko
faa bo rikje aa K.d. fyrtalde
denna mann, aa so var der
upsett eit stort jarnbur, hu
sko vara i, daa trolle sko
koma aa ta na,
Aa der va ein, so hete
Treskoper, han hadde lagt
seg te med ei overklundige
klubba aa vilde pröva veya
fyr trolle. Kvelden kom
aa denna man med disse
frondadne han lagge ut
um kvelden han og aa vilde gjaa

B Kor detta gjekk. No han Kome te 117
bur sto Treskoper mot Klubbo
skógft, ate vilde han Koma der
sko han faa, der sko ingen Koma
ind. Du hoid sterk dui va han
gjedna owegen dir, so me faar
Koma ind" H ol. tok han av
binde han longst bort paa marko
av so gjekk dei in. So Kom
han i va seggje, gje Knell
av opróre, inn han Komme faa
vara der me motto, ja det Kome
han altid faa, men det va der
ate der sko Koma eit stort
trodl va ta hava, va han matte
gjaa av frakko seg, kelb reisle der
me han og, ja han va Ki so
rodde det han, han vilde
vara han. Aa best so dei sat
bler der ein overhendige dür
av dom, so der skolv detta
bure deiravs, aa Treskoper tok
flakko aa best so dei sat, Kome

117b aa dei hadde 9 kowe.
„Her e Kristomans ankst" segge trodle; det staar ke fraa Da guten, der vilde de gruspa han „Du h. ol. Ranske kar han dö" segge guten med honde. H. s. l. Sprang fraa trodle aa reiv alle korna av det aa bynte det paa plassen
Ja so blei hu no so overhangjo gla K. ol., aa spöre, kva han sko daa ha fyr ulstone, aa kan sko daa vara med me heim. Nei det vild' han ke. men han vilde be 'ne um ein ting, han vidde. hu sko gje han halve gullringjen sen, aa det fek han
Ja Treskoperna attikomen paa plassen med si Klubba. guten reista daa te den bonden, han hdt seg isjaa, aa Tr. p. segge det med 'ne, ate vildeke hu segja, det va han so hadde fölst 'ne vilde oxa bygra me paa plassen' aa hu maatte segja det.

118

So Bjørne dei fe Rangjen sa der vart dei gla, ate Mi var fruktb men det Kotte, det var andale, at Tp. dKo fær K.d. Dette va nok ain fase, men di det va lovt, matte det pallast av so blei der steld te bröllaups. So va der fyste Kvelin i Rgarn i brollaupe, so gikk spøre den mannen, han va egja ka han mildu gje hann, fyr han dKo dKoffa hon den beste tel, so fandst i R-garn dKveld. Han mildu gje hann 100 dalar, komme han fran det te. Du h. vis du gaar inn aa tar Kopäre birnaan aa so skit du paa bore framför brudgomen sa gjore han ut. Dan der säg hon tok det, so mildu dei Ja hann men daar dei tok i han fekk dei fulle mavadne me gränsnapa so dei enkje fekk naan fraa han. Andre Kvellen. Ka han mildu gje han i Kvelld

118b fyr han ette fraa den beste
dit, so fanst i K. g.
Hanmedi gje han 200 dalar.
Du kan sjaa, dei er Ke verre
dei kulle brur dem, dei
heise gjesteran aa tak
sölbunan, aa so tok dei
pissa brudgomen i auedne
alle ville ta etter, men dei
fekk Ke aurma gjorsaapa te ta i
aa so prakke ham,
So blej dei det dubbel
mykje fyr. huse aa atter pissa
döier, 3 Kvelle anguten sjore
kan han ville gje han fyr
aa okkepper han den beste
but, det va i Kogam. Jaa
no ville han gje han 500
for no var dei soleis forsynt
att. So sette han dit til
M. s1. No ske du go ette gule
bunaden aa so er Ke dei verre
kulle brödne dine, dine gjere
eit snert med brudgomen aa so

Ifere dei: h. 51. legginga no 119
kunde noe Karla wakko an
keiv döredn i flisar no ho
Kom han no tok brag. no kinde
ut döro no tok gudbennaan
no keiste. Ja daa blei dei
galne fraa dian ofparmen
so hadde dei koudladne, han
skuv framsyfi retten, ja so
Kjem dei av gjöre i Kaslga
kvordan han hadde.
Han hadde mykje hondar
svarte mannen men der va ein
so helt sey ikjå ham, so hadde
noko hondar, ja so villde dei
ha fat i ham. So gjöre han
han Ka godt, fo han hadde
noko hondar, so hadde gjort
so myklje ilt i K.y. ate des var K.
betalt med penger da no fekk
han fylgja dei av fåa sine dom
Han do gjore. Dan fyrste han
treffte va T.p. bele brugg. va

119b aa so gjöre han ann, Ka
beviser han hadde fyr det,
han hellde frelst K.d.
det nekta seg gjöl de, svarte T.p.
ja det ska me snakkast om
seggje gutane. So gjek han
te K.d. aa spurde, om hu
Kunne leggje fram sama slags
tingstykke, hu so han la
fram, ha fru so gjore, aa
det stemde akkurat ditt
va eina aa same tingjen
aa so segje hu han ha frelst meg
segje ho, men T.p. sa / han ville
drepa ne, hvis hu inkje sa,
det va han ja hadde frelst
ne. Ja dommen va han
lagt upp sjöl aa no ska han
faa föla an og sjöl, aa so vart
T.p. hengde. aa so helt han
brollaup med K.d. aa dei
drakk brollaupe so lenge je og
var der aa er dei ikkje slutta
so helle dei paa endaa.

120

P. Chr. Asbjörnsen

FORSTMESTER

CHRISTIANIA.

122-138

Kløverhans

(Strikke; fra Etne)

Ein Kafteidn, ein lötman aa ein sölater, so va ute aa leitte ette Kongs döttedne.

Det va eingong tri Kongsdötter komme vekk, den, so komme skaffa Kongsdöttedne fram, sko faa den eina aa halva rike.

Monge prövde, men ingen komme finna di.

Jo der va daa tri, so gav seg fyre bo dar aa vekker aa reiste te skogar med fudle kost aa toring te ligga paa vakt ette dei.

Det va ein Kafteidn aa ein lötman aa ein sölater. Dei bygde seg ei hitta i skogen, aa so sko den eine vara heima aa stedla, med dei andre sko ut aa leita. Kafteidn sko daa fyste daggen vara hima aa koka aa stedla, dei andre tok ut.

Daa dei andre va reiste, kom der eit folt trodl, ein hullakar, aa han dreiste te Kafteidn, so han inkje viste kvitt fyr sit liv, aa han vart aldeles örkeslös aa ormegta. Daa dei kom fraa skogen, laag han aa hadde ingenting stelt, aa dei va yddne aa sure, aa lët so te, ate han va ein trave, so lët seg soleis doktera.

2. 123b

Neste dag vildekje Kafteidn vara heima, sette han i. Lötmann meinte, det va no det lettaste aa vara hima, oss Kafteidn let um, han sko faa professionn. So vart lötmann heima, aa dei andre tok paa tur.

So snart lötmann tenkte paa aa ordna noko fyr hine, kom det sama trodle aa sveiste han yveande, so han vistekje nokon ting, likaeins so hin.

So kom dei andre heim aa daa vart sölatern so rispe ga'l, slike karar vildekje han ha med seg, aa Kafteidn totte, det va passele aat lötmann.

Neste dag sko daa sölatern vara heima, dei andre hadde faat slik juling, dei vilde tekle lia, ka vondt dei komme, en sitja fyr (stök prýl).

Sosnart dei va reiste, fylde sölatern dei ut aa gjekk paa stabben med ei store öks, aa der tok han ein overtendigt store strongje aa te larma aa vilde klöyva denna strongjen, aa daa han sto aa

professjon'n

for

sitja ~~sitja~~

124

klöyvde, kom bergtussen. Daa
Sölatern saag bergtussen, sa han:
„Aa nei, kjære vene, kom hjelp meg
aa set deg paa lurken, so eg faar
klöyva 'an". Jo det sko han gjera.
Der sette an i aa hogde, so han fekk
ei store reva i strangen. Det langa
skjegge aat bergtussen kom nei revo,
aa daa Sölatern saag det, kneip han
ökso or, aa bergtussen sat der.
„Au, au!" sa bergtussen, „hjelp meg or denna
nauo." Nei, det gjor'an kje, utan han
vilde segja um kongsdöttelne.
Jo, det sko han segja han: Han sko
gaa aat den haugjen, aa der sko han
ta aav ei torva, aa unde torvo lang
ei store hedla; naar den hedlo kom veke,
va der eit stort hol, aa der sko dei
neigjöno. Naar dei kom paa botn, stod
der ei krukka, aa der hong eit sverd.
Sverе va so stort, ate noko menneskje
kunne kje rekka det, men han sko
drikka aav krukko, te ded han kunne

4. 124 b

Klara svere let, aa dan sko han gaa ifraa stova te stova, te han fant Kongsdöttedne, men han bleö svært Klembde aav bergtussar dereinne, men paa dei sko han bruka svere.

No hadde han faat underretning um Kongsdöttedne, so va det te ta bilo aa langa bergtussen aa Kruste han aldeles.

So sölatera te aa muska aa Kokke aa stelle, so alt va godt ordna, te dei andre Kom heim. Daa disse Kom paa heimveg, tenkte dei, dat sto godt te med fyren aa hadde smaamoro taa detta, men daa dei Kom heim, var alting rede, aa dei blei so yregvne, dei Kunneke segja eit ord. So la dei te aa spore, um han inkje haddi vorte fyre nokoslags vondt, han. Nei han haddekje vorte fyre noko vondt, anna alt godt; der Kom eit Klokt hullatrodl te han, aa det förtalde han um Kongs-döttedne, aa hadde han faat vore heima fyr, sko dei hat fat i di fyr

lengje sia.

Dagen ettepå so reiste dei aat haugjen aa reiv up torvo aa gras=roto, aa der trefte dei hello, aa hu va so store, ate det va med möia, dei fekk ne taa flekkjen, men dei fekk 'ne daa aav, aa hoale va stort aa stygt aa sjaa inni.

Aa Kafteidn gav mot i bryste aa gav stort aa vilde vara fyste man ned, men daa han kom eit stykkje ned, so han inkje saag up, daa ropte aa skreik han, ate dei sko uppete med han.

So sko lötmaan pröva, aa det gekk likaeins: daa han kom skjekkeleg te helvtar, totte han detta vart so folt, ate det var up med han og.

„Skjitte karar", segje sölatern, „eg ska pröva eg aa koma ned," aa sölatern i veg.

Ja, ja, han klitte aa kom te botnar, aa so löijste han tampen aav seg, aa so snart, han hadde gjort det, trefte han svere, aa der trefte han krokko og; so vilde han te ta i svere, men han lea det kje. Der tok han krokko aa drak ei go taar aav, daa lea han i

6. 125 b svere. Ja ja, han drakk ein gong te:

1

126

Thos Haaland.

Der var eig. I Kongsdittar Ronne
voks. Dei let Ronnkle stelfa
Ho dotti framme etter fraa den
eina av hadde rikt. Mange
friarde, men ingen Ronne finna
Jo der va der daa I agna gav
seg fyre bo ebar av vekker
vi reiste te skogen mir
fedde Kost aa toring
aa bugsja fraa vatt etter
dei. Det ein Kaft
ho... aa ai solek.
Ein sko daa vara heima aa
stella. Kaft sko daa vara
heima aa kokka aa stedla
Dei andre tok te skogs.
Daa dei andre va reiste, kom
det eit fælt styggdl. ein hulliker
aa han dreiste te Kaft saa
han intkve visste kvit fyr sit

126 b

lir da Kaft aldeles ukurl "ormegla ifolgt.
Daa dei kom fraa skolen
laag han aa kvildi ingjenting
stelt, og dei va uddarne aa
kure, og lit so/ te, at han
var ein krank, so let seg
soleis dokktra.
Neste dag vilde R. Kaftedn
vara heima, sette han i.
L. meinte, det vaa no det
lettaste aa vara heima og K. let
om, han skr. fraa professoren
So vart L. heima aa dei
andre fokk frau tur.
Saa snart L. taukte paa aa
ordna nokk fyr hime, kom
det sama ~~tluppe~~ trodde og sveiste
L. svcendt, so han vidste K.
uvkonring, likkaleis so fin.
So kom dei andre heim
og da vart S. saa rispe
galen, slike Kasor vilde

han Kje ha med seg
og Kje tatte det såa passele
aat L. Neste dag sku dei 3 vara
heima, dei andre bodde fast
slig Søvlig, dei vilde helle lia
ka vondt dei kunne en sitja
fyr stokk pryl.
Sagnart dei var reiste, fykte L. dei
ut og gjekk paa stabben med ei
store öks, da der tok han eina
avelkondje store steina, og
te larma og ovlde klöjva
denna, og da han sto aaa
klöjvde, kom berg tussen.
Dan 3 saag b. sai han.
Aa nei Kore ven, kom hjelp mig
og set dig paa lukken, so eg
far klöjva den!! Jo de
sko han gjera. Da sette an
i og borde, so han fekk ei
sove reva i skrongjen, det
longa skeggje aat b. kom

127b

nei revo, aa dar S. såg det,
kneipt han ikkso or aa
b. Sat der. Åi åi sa b.
hjelp meg or denne maria.
Nei det gjor ikkje, utan
han vilde seggja ikkje
Kongsdotteri. Jo det sko
han seigja han.
Han sko gaa aat den
haugjen, aa der sko han
ta av ei torva, aa under
torvo laag ei store hedla
naar den hedlo kom vekk, var
der eit stort hol, aa der
sko dei neigjonna, naar dei
kom fram botn. Stod der ei
krukka aa der hang eit
sverd. sv. va so store, at
noko maklaus kunde rekka det.
men han sko drikke av krukk,
so dao han kunna klara sv.
let, aa då sko han gaa

2. 128

ifraa stova te stova
te hans fandt R. d.
men han blei svart klumbde af
bergtussor derinn, men paa dei
ott han trökka överde
No hadde han faat underretn. om
Kongsd. so va dette ta bilo aa
langa bergtussn aa knuste han
aldeles. So S. te aa
myska aa skotte aa stelte so alt
var godt ordna te dei andre kom
heim. Naa desse kom paa h. vey
tenkte dei det sto godt te
med fyöpen aa hadde smaa moro
faa dessa, aa no dei kom heim
var alltij sedde. aa dei bliso
spegenne, dei skonnetz segga eit
ord. So la dei te na gjorde
um han saag hadde vorte
fyr noko slags vondt han
Vei han hadde kje vorte fyr
noko vondt annaa alt godt
der kom eit klogt trollahode —

128 b

ti hans aa fortalt han ein
K.d. aa sadde han fast
vore heima fyr, sko dei
hat fat i dei fyr lengje (værdiløse?)
sia. Så reiste dei aat
hangen dagen ette, aa reiv
torvo aa grasrotvo opp. aa der
treffe dei hedlo, aa hu va so
store, ate det var mest möja
dei fikk ve taa flekkjen men
dei fekk me aav, aa hole va
stort aa styggt aa gaa inni
Aa R. gav mot i bryste aa gav etter
aa sidde vara fyste man ned, men
daa han kom eit stykkje ned
so han ikkje sag opp, daa
ropte aa skreik han, at dei
sko upptrekke me han
So ott L. prova, aa det gekk
likkeins: daa han kom skikkeleg
sakelitar, totte han detta vart
so fælt ate det vart upp me han
og. Skulle kerar segge S. og

ska pröva eg aa Koma med. aa
Li vegg" ja ja kan seiste aa
Kom Sebbons va so lösse
han tangen av seg, aa so snart
han hadde gjort dat, flutte han
Svenske. aa dir trafte han Krokko
og, so ville han te ta i sv.
Men han bleddh Rei
der tok han Krokko aa drakk
ei god tam av, daa bea han
i skvette, ja ja han drakk
läsingjon te han Krokko aa
tokk eina god sup dan, daa
for han te aa lekka det, men
daa tok han ein skikkeleg sup,
aa tenkte det ska daa
hjelpa eingong, aa daa for
han mit det vett so han ville
laa. Ja ja. daa han hadde
fort i Sv. i kaamr, let han
upp ei dör, der blofte han en
b. Sesse med tri hove
so Kruste han hovo av det

129 b

mot Lnere, det gjek port au
so uppunaa au sta döro.
der trafte han eit mæl 5 hove
aa klatta dei lekkaens, 3a döro
lukte han upp, kom der eit mæl
7 hove, daa vart han forskrekte
men so deiste han te det aa
det gjek lettlegt der og.
Daa han daa kom inn var
der so ljost aa pent aa der
sat eit nilt lag ketaffels
aa syl aa gull so det glodde
i augedrie paa han au syg gul
rundt veggedne so det glålka
Hullafolkje flang vekk kvar
i sine hol, han saag berre
k.d. sat atte mo bore.
So tok han kongsd. aa
kleiste mot dei same vegen
tebakers aat hole, so va
det te setja tampen fram
av beisa tevers i fyrst hool.

3.

130

va det gjort i en spröjtedra
te fraa K.d. upp, dei va hissug,
dei so sto uppe.
So va S. der tam, hengde ein
Kaffekjel steiden fraa taumen, aa
smette seg gol. ... Naar dei
hadde no vælt eit heilt stykke
upp, slo dei av, då var dei
fegne, men var dei fri so
nu sto dei hin. Dagjest K.d.
va so ubegr. fenne, aa henna ville
dei ha, men hu syrgde so yver S.
so inkje va berga, hu ville
inni barstjyrto av enda sine
dar. Dra dei inkje fest
henna med seg, trua dei hine
fraa live, ate dei inkje sko
seia noko um den gjengste aa
segja, som dessa sa. So reiste
dei te Kgaren aa daa vart det
högtid, men det va askjele, dei
inkje komme fedrane alle tri, vaa

130 b

dei hadde funne dei to.
So va dei te bryggja aa balla
dei tok ei fele kvar dei, dei
ska bryllaupa te i [illegible] garden daa
(No va det dat at S.
va atte i bole han (den lyste fe
bryggi o stelle o dessa no)
so tok han vegen at inngjøno
alle stover, men ingen fin
[illegible] han [illegible] saag helle
spaiere, dei kom han inn i ei
stova der skrifte han eit
kortstokk yver eit bord.
han hadde haurt der va noko
dei kallte Klöver Knegt, aa
so segge han „Klöver Knegt"
der kom den fram eit trodl(
so hete Kl. Kn. (ka gjore
ka han vedde, „vis meg vegen
te Koma ut". so det vilde
han gjerna gjera, for han
villde [illegible] gjerna vakta kvitt

aa kvaa det so virkste
han Kjennske fyr kvar var
paa fri mark, so hadde h.
"So tenkte han de ater" og
vil no tebakers te bakhyttå
aa gjaa meg inn, daa han
Kjenne merke aat hytto höyrde
han so ei sutring aa ein graat
aa standste paa, men der hotta
han han hadde svære aa
kaa tenkte han, han var Kje
redde in vildi fan, aa daa
h. kom in, sat gjeyst. Kd.
der. Daa vart dei flegne
begge to ba dtroy heim te
Kongen. Daa vart dei ferdige
aa sto halde bryllup. dessa
andre, daa Kjenne desse
her, aa daa vart der or aa
snör i at det var dimme
so hadde frelst dei aa
dessi helt brollaup dei

131 b

andre to fekk hanga i galgen
So helt dei bryllup i
7 14 dagar, so var eg og lenger
med dei, og den sidste so
fortalde det, han leve endaa.

132

Kjūēn.

Ein hūsman sku tē bȳdir aa
selja ei kȳr. Pāō vegjēn treftē hann
lēnnsmanēn, sō komm me· ein kjū.
Lēnnsmanēn va· leittē tāō kjūēn aa spur-
rĕ hūsmanēn unnmdei ikkje sku bȳta
kyre aa kjūēn. Hūsmanēn gjekk tē
pāō da. Hann fōr heim me kjūēn
aa lēnnsmanēn me' kyre. Hann taptē
ikkje pāō bȳtē hūsmanēn, tott' 'an, da
va' ein gildē kar tē aa fāō tē hūsar
nokō tāō kvart slag ~~dam~~ dann kjūen.
Lēnnsmanēn ville gjedna fāō greia
pāō, korleis da gjekk tē sjāō hūs-
manēn. Hann settē dāō māt sē
i ei stōr kjēsta aa gav 'na mykjē
mat me seg. Me' dånn kjēstō straūk
hann dāō tē hūsmanēn aa spurē, ~~[illegible]~~ umm
kjēstō kunde fāō stāō i stovō hans
ei tī. Jau da sku vetta vāō me'
da. Lēnnsmanēn fekk kjēstō īn dar aa
straūk heimattē. Ei stūnd ēttē

134 b

komm kjūēn heim aa vatt vanē dann
stōra kjēstō. „Kei eigē kjēstō?" spurē
hann. „Lēnnsmanēn eigē 'na", svartē
hūsmanēn. „Dann lytē eg glytta nēr
ī," sa kjūēn. „Da maō dū kje", meintē
manēn, fy da va lēnnsmanēn sī.
Men kjūēn meintē da va kje setta
skjēlō me kjēstō, hann laut fulla
sjaō nēr ī. Hann braut daō upp
kjēstō aa fann gamla ^mor^ aōt lēnnsmanēn,
sō sat aa lydde paō, ka kjūēn aa
hūsmanēn hadde fyre¹) seg. Kjūēn slō
gamlō i hel, sette ei ōstaskorpa i
munēn paō 'na aa smelete lokjē attē.
Ei tī ettē komm lēnnsmanēn attē
aa henta kjēstō. Paō heimvegjēn
spurē han allt ī eitt: Hanrē dū
nakō, mōr? – hanrē dū nakō, mōr?"
menn gamlō svartē inkjē. Daō hann
komm heim aa fekk lokjē upp, saōg
hann more dan me ei ōstaskorpa
i munēn. „Aa stakkars mōr," sa hann,

¹) no ofta herre „fy" i denne tydingi ogsō.

nō ha hō dana tāo tostē, fy eg let 'na ikkje fåo vēta mē". Hann ~~ska~~ sku nō gjera ei stōr sjaund ēttē mōr si, menn umm notte fyrē sjaunde, komm kjūēn aa tōk likjē me seg nē i ölkjedlarēn, stal allt ölē aa settē lēnnsmannsmore frammfy öltudnō me lappēn i honde. Dāo lēnnsmanen sāog detta, sa hann: „Hō mōr va sō tyost, at hō dåydde tāo da, nō ha hō lekjē seg öl sjål. Menn da vatt nō sjaunde i lēnnsmannsgarēn ūtan öl, aa more komm āot jore umm dagjēn. Umm notte va kjūēn ~~atte~~ ūtē attē, hann gröv lēnnsmannsmore upp aa för tē lēnnsmannsgarēn me 'na, stal adlē matēn āot lēnnsmanēn ōr stabrē hans aa settē mōr hans me' ~~sin~~ eitt kjötkein, sō hō sku gnaga pāo. Lēnnsmanēn vatt reint skröindē, dāo hann sāog, at more va attēkome ōr jore.

1) heiter ogso „attē"

Hann hadde 'na tē jōrad dann dagjen
og, menn hann va 'kji stāē pao, hō
kundē koma attē. Dadfy veistē hann
samē kvelden tē presten fy aa pao
hann tē aa gravfesta mōre. Hann
vei pao dann gamlē öykjen aa settē
folen attē heima. Da va heldē
~~langt tē presten~~ langē veg tē
presten, sō dei ikkje kunde koma
samē kvelden. Umm maororden komm
bo presten aa ~~lensma~~ lensmanen, menn
kjuten hadde vo ute dann notte og, gjenē
'na uppattē, sett 'na pao ungöykjen, bundē
'na fast aa gjett ~~hēna~~ hēna eitt gamalt
svev i honde. Lensmannen saog ungöy-
kjen ~~og~~ aa mōre aa ville ha tak i 'na.
Ungöykjen sprang imot 'an, aa dar saog
hann mōre sat aa hogde, sō hō sku væ
forsidna. Hann vatt munalē radde,
dao hann saog mōre i eitt slikt sendē.
Menn hō vatt dao jōra tvēa gongje og,
aa presten gravfestē me' da sama. Seinarē
ha ingjen sett likt tē 'na meir.

136

Nr 33

En Dobbeltdatte Kasse.

Vraket.

Lensm. P.B. Hansen
han [illegible].

Nr 36 3 [illegible] indgaat.

33.

En Söndre Valdres Reise til Kjöbenhavn fortald i en Dialog. (: Forsöget synes gjort for at karrikere Sön. Dialekten.

Eg: Naa skulla me reise til Kjöpenhagan. Naa kom me fraa Vaalen fraa Skeie, saa stangde de og dundre de, saa da va gale. (: Bruset som i en Stagen med Dampvogner eller andre lignende.)

Eg gole me de Brommen,

13? b

(: Bror min :) saa ikkjin hoott
Kaaltji paa Sladjom Din-
ji gaalt o du Brommen,
saddu o latt Nochji paa
Slagjom, saddu Slagjom
Spennja i sundru Kmoolun?
Naa kommmu paa Kopransa-
gang Galnu, saa ble mi
saa forkooft oa forglooft-
saa daft o bort ditosaman-
ta mit. Ao gala na du
Bromman saa ausji sollu
Mörisji (: Morli :) paa dnö-
samanda dit? O hin föll

2/ En Velskt Skrift.

(: Sandelig :) e sedda Mörkjen
paa de, der stod e Saa som
nikk og seiera blankjer
Sakom aa Sjelom, og Tjörom
(Eader) satte paa lakom, na
rinkjer Mörkjen gaatt ned
Söan? A Sjaa döndningan
(dongan.) olde. Han flaa paa
Ufsomnéran (: Volden :) saana
del na han som en Herremaad
aa naadal som en Spillemand,
Han sande, kreite Lerosteller.
(: Mansskjeller.) i Bönlerne.

138 b

Kva skå me gjer' før Sön'dnin-
gan — skaa kyrkje e før Sön'dn-
ningan', skaa baade e aa Kna-
karbaiskrå (- Gnavraki -) Tulla
i Vatsgan'. — Gjørai Söndnin-
gan kom Jülekvallan då?
Barn skjern Nyrdaalgan' maa
enkka.

139 b (139 er blank)

34 Lagstemne 1 Mor.

Grtm III. 257. Uglen Laval ? 1/2

Pentameran

Hagen. Vaarmeklokken. Grtm 3° II 140

110. Grundvig

35° Redaktion med Dalen Juleti 1806

2 Rel. 3 Mo 1 Hagen.

Ver. Guldbrandsdalens fuldstændige Fortolling.

36 Sætersmede og Sætersang

55 A 13 15 No 4 140

[illegible]datteren

Manddal og Spangereid (Sandøen)

Paa Brauden – 3 Lørdage – kom hun: vaske mig! – [illegible] – Hald af Skind og Haar –
Spørgsmaal. [illegible] [illegible] man [illegible] af [illegible] – [illegible] og [illegible] af Skind og Haar

Broderen [illegible] af Søsteren paa [illegible] ([illegible] til at [illegible])

[illegible] "Lilla Lauedur gik [illegible]." [illegible] sagde Broderen: hvordan [illegible] [illegible] Søsteren; [illegible] — [illegible] i [illegible] — "Vi [illegible] gadt [illegible]!" [illegible] i [illegible] — Den har [illegible] Brader ind og [illegible] det [illegible]. "[illegible] i [illegible] langt igjen — i [illegible] ud."

[illegible]. "[illegible], [illegible] han [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

[illegible] man [illegible] det forvandlet til And. Den [illegible] [illegible], [illegible] han [illegible].

Gjerdrum [illegible] Valle F Thelle-moen

[illegible]

~~[illegible] [illegible] [illegible] en [illegible] for at komme tir at løbe bort~~

Lese [illegible]

140 b

Gonzenbach nr. 7

~~[illegible]~~ übersat / 1 / † 2. [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]

fra Longa og en Dronning [illegible] en Søn
og en Datter efter 50 – [illegible]
han [illegible] han var [illegible] og [illegible]
men det [illegible] han [illegible]
afstand – Kom til en [illegible] – [illegible]
[illegible] – [illegible] af Aber – [illegible]
[illegible] han [illegible] og [illegible] Børn og [illegible]
[illegible] af Dotteren med sig [illegible] Landen [illegible]
i [illegible] Bønner og – [illegible]
sagde at han [illegible] til [illegible] – [illegible]
drømt en [illegible] drøm – [illegible]
den – ~~[illegible]~~ [illegible] blev [illegible] –
han [illegible] ikke ud da – bad til Gud
[illegible] en [illegible] han [illegible]
[illegible] – [illegible] til [illegible]. Drøm-
men: at en Stor [illegible] bad at [illegible] af
[illegible] So [illegible] og satte [illegible]
[illegible] det [illegible] en [illegible] – [illegible]
den der 1 Broder han [illegible]
2 Do han en [illegible] – [illegible]
med [illegible] det [illegible]
[illegible] han og han [illegible]
[illegible] – Saa [illegible] – [illegible]

bad syg[illegible] en Aften. Ridder Rød sagde
at Kongen skulde saa han at han bad
til Afguder – Kongen spurgte hvad
Ridderen var. "Af Viser min" Ja
sagde Ridder Rød er det den Viser han
vandt den [illegible] Skyg i Kongsgaarde
gaaer, og her ligger [illegible] saa man
gar Røld." "Hvad ligger har hun gar
[illegible]" – Skriv. Saa han Kongen [illegible]
[illegible] en Dag [illegible] det var [illegible]
[illegible] – Ridder Rød "har det [illegible] det
men han skulde [illegible] han [illegible] det [illegible]
Afsted. [illegible] – [illegible]
i Dale – [illegible] – "Mi ~~[illegible]~~
[illegible] Anden [illegible] hun Ansigt
[illegible] der og [illegible] ~~[illegible]~~ han
[illegible] i Tag [illegible] Ansigt. [illegible] det.
[illegible] Skulde [illegible] med 1 Gud han
og at [illegible] hun og sagde det
(NB. [illegible] han var skulde [illegible])
[illegible] bad [illegible] at han [illegible] vi
[illegible] ~~[illegible]~~ og ~~[illegible]~~

1416

3

Gjort 3 Gange om Borggaarden [illegible]
skulde han tilbage og [illegible] – [illegible]
– 4 [illegible] Hest og Vagt – 3die Gang
kom [illegible] ud – Saa [illegible]
havde han hun faldt i [illegible] – [illegible]
– hun havde Raad af [illegible]
[illegible] [illegible] det var han
havde [illegible] [illegible] de fortalte
[illegible] [illegible] at [illegible] Raad
havde [illegible] det og at han havde [illegible]
[illegible] for [illegible] [illegible] Raad
[illegible] 7 [illegible] og [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
– [illegible] den [illegible] [illegible] [illegible] –
[illegible] [illegible] [illegible] – [illegible]
[illegible] [illegible] med [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] kan [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] –
[illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible]
[illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] og [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] – [illegible] [illegible]

 142

Ørne fiirvilde bed— han dem; Ja men
vandgen Pardon for Tarsen — Nei men
hvad mördere du den Drengen for?
i Frankrig Kongeriget er Ildeke ~~Tan~~
~~[illegible]~~ — Magen til den er bortskaaren
— og den, som har spaltet den
er han? Jomuen? — Ridder Rød!
Han fremt — Kan du nægte du har skaaret
det Magen til den Hanske? — Nei —
Ja! — Nei — jeg forældre Sandt Kameler
vigtigt Slottet nyaa — Ja det er
Sandt men du har ~~[illegible]~~ lovet Dem
af mig, du har fyst — du har løget
godt med mig (tie Tungen) Vil du nu
segle Brand min — Ja med Glæde
Ridder Rød og Galgen og
Jarmeden fik Kongedatteren

H

142 b

Sagn fra Hitterdals

Helgenakra i Hitterdal

I Nærheden af Gaarden Haugerud i Hitter-
dal findes der et [illegible] fast Stykke, Helgenakra-
dokke har sit Navn af Bruden Helge, der med
sit Brudefølge blev lagt ned i det da hun med sit
Brudefølge var paa Reisen fra Bø til Hitterdal,
forat vies. Helge var nemlig fra Bø og Brud-
gommen fra Hitterdal. Brudefølget vilde de
til Hitterdals Kirke, forat han havde Kirkelys
klokker til Fjeldet — [illegible] i [illegible]
[illegible] for Solens Nedgang — forat [illegible] Haugerud
[illegible] Dette [illegible] og man [illegible]
Sagn. [illegible]
[illegible] Stadet, hvor [illegible] [illegible], hvor
Moderen [illegible] efter dem. Man hører de
ringede brast Klokkerne. Da hørte de
Helge græde [illegible] i Fjeldkorgen. Man græder
[illegible] og var [illegible] i [illegible] Ogb. —
Naar der [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] en [illegible] Klang (Duur) [illegible] gjennem
Fjeldet [illegible] [illegible] Haugerud for [illegible] Lang
[illegible] [illegible] Fjeldet, [illegible]
mange [illegible] [illegible] [illegible] Fjeldet med
i det han havde [illegible] [illegible]
[illegible] —

Ved Langfeldt og John Trune i Hikerdal
skal fordum (Præstens Tjenestegut) — man engang
i Kveen forat fiske. Om Natten laa de
i en Naustebod og havde gjort Ild af en Gjøaren
Da de sad da [illegible] de havde Samkomme [illegible]
sig, og sidst kommen Gaar til dem [illegible]
kommen ind og gaaet nær. Da udbrød da:
Gnar i Fän Navn, kommer I her? Ved
Dat for Dette Navn vandt den sig om og
forsvandt, men Skuringerne hørte den
om Baaren. Det var Hulderhvinder.
N3 Naar man kaster Staal paa Vandvæsen, kan
man beholde dem og naar de gifte sig med Christne,
saa staar Skuingen [illegible] af dem —

143 b

Brückebrand schreibt
Falzennoten.

Den tålmodige Døde

Den tålmodige Døde

Vorant — Da det den sollede Jomm[illegible] 144 2

Ørebaand

det 10 Laass — Fik igjen [illegible], som nok
ikke havde andet [illegible]. Han [illegible] Gutten [illegible]
de han ikke maatte lade [illegible]
3½ Alt Guldringe — 15 Laab
[illegible]
[illegible] i Rummen [illegible] 1 [illegible]
[illegible]; den [illegible]
[illegible] — Bestilling.
[illegible] til [illegible]
[illegible] Gutten [illegible], da vilde han [illegible]
[illegible] ([illegible]) ville [illegible]. Men
han [illegible] Barnet [illegible].
[illegible]
de havde alle [illegible]. Var [illegible] han
[illegible]. Nei, han maatte [illegible]
selv [illegible]. [illegible] han, [illegible]
han [illegible] han [illegible]
de [illegible] Barnet, for han var en
Fugl for Gud [illegible]
det var ham, som [illegible]
[illegible]. Forord [illegible]

144 b

Jætten og [illegible]

4

(Første Udkast. [illegible])

[illegible] Variant [illegible] Haab med den [illegible]

[illegible]) Lars (fra Hedemarken) [illegible]

i Garnison i Danmark – hvilket bort Alt – [illegible]

[illegible] at han var bleven Lieutenant og [illegible]

Dale – Kaptein 900 – [illegible]

[illegible] Lars [illegible]

[illegible] til England – blir [illegible] af [illegible] –

[illegible] en Styrmand, der [illegible] som [illegible]

fik [illegible] og blev Konge – [illegible]

[illegible] i Danmark – hvilket bort Alt og [illegible]

[illegible] Fattige [illegible]

[illegible] Kronen [illegible]

[illegible] alt i Danmark – [illegible]

[illegible] Lars [illegible] med [illegible]

[illegible] Gaarden – [illegible]

[illegible] af [illegible] – [illegible]

[illegible] Alt. [illegible] Gud [illegible]

[illegible] han [illegible] med den [illegible]

[illegible] England

uopskrevet HS 145

9

En anden Maade og Kjærringdatter

Der var ~~[illegible]~~ en Enkemand, som giftede en Enke. Manden havde Søn og Datter Konen en Datter. Gutten tiente langt borte at tjene. Søsteren fik ilde. engang efter Brønd. Konen og af Bøtterne at skygt Dyr. "Vaske mig du!" "Ja jeg skal gjerne vaske dig." Bagefter "Ja — — tørre mig du!" "Ja — — En Brinden og Guldklud med et andet og lærte hvad de skulde gjøre med det som var saa godmodig. "At hun bliver den smukkeste Pige som er, og naar hun børster sit Guld af Haaret, naar hun snakker Guld af Munden". Kjærringdatteren i Brinden. "Vask mig!" "Ja vaske dig!" — — En Brinden —. Hun skal have det saa at hun skal have 4 Alens Næse og 3 Alens Tunge og en Lastekjæppe i Panden og naar hun snakker skal der falde Aske ud af Munden den em Haand

145 b

— Som han kom Broderen og fortalte hvor
Kongen hvor pen hans Søster var og
han vilde Kongen hænge ~~Hunden~~ som hans
Ord. (Hunden sidder lille ~~Da~~ Da-
noren) Aligevel kom han fra Baadvort
Løverdagskvæl. Som han der til Kongs-
gaarden bad at han laane Bønhusen
og bagefter laar Guld af Haaret. Saa-
hur sig Hunden: Gaa ud lille So-
glur som det [illegible] dagen 2den Gang
[illegible] nar det han-

[illegible] Tut du Styggen Brüskebrür
Hun skal ligge i Kongens Arm
Og i Grus og Sand
Og min Broer i Ormegaarden
foruden Naad

Brüskebrüden svarede han at han
sov [illegible] 3de Gang. Ud han to-
mand [illegible] sig [illegible] [illegible]
3 to [illegible] i [illegible] som [illegible]
[illegible] [illegible] de gik und ham

146

som han dog. Han fandt at Jung-
[illegible] de græd over [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ved og han
fik han [illegible] [illegible] i [illegible]-
gaarden.

10.

Om ~~[illegible]~~ [illegible] han [illegible] at alle [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i ham.

3 Brødre – ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
& 2 [illegible] [illegible] [illegible] lo i [illegible]
[illegible] de alle [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible]: at alle [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ham – [illegible]. han [illegible] [illegible] i
[illegible] [illegible], de [illegible] ind [illegible]
[illegible] [illegible] .. han [illegible]. [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gaar han en [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
2den [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] han gaar alle [illegible] [illegible].
3, [illegible], alle [illegible] [illegible]

[illegible]

alle 3   146 b   Mo

Kom hun til Kongsgaarden, men de 2 første
var [illegible] først [illegible] dog, men han som
var [illegible] maatte ud paa en [illegible] som
alle de som [illegible] blev udbragt
og hun fik sig [illegible] Mand som
[illegible] Dag blev bragt dem, for [illegible]
[illegible] med de [illegible] han i Kongs-
gaarden – [illegible] Dagen, og [illegible]
[illegible] alle de andre dér [illegible]
Klæder; Brude Dagen, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Dagen. Han blev [illegible]. Hun
[illegible] han [illegible], [illegible] han [illegible]
inde i en [illegible], 2 Mand [illegible]. 2
4 Mands [illegible]
Dag [illegible] – [illegible] [illegible] – 3
[illegible] – [illegible] Klæderne i [illegible]
Dagen, 8 Mands [illegible]. Hun svarede:
det [illegible] – [illegible]
i [illegible] [illegible] [illegible] og bad
om Lov at [illegible] ham. [illegible]
„Han er [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de." Brødre
[illegible]

IIII Mo Nr 176. Grimm. III. 257. de Laun [illegible] 3die Udg. S. 267 / Nr det man [illegible]

12 Pentamerone I. 5. [illegible] 1/2. Hagen

Gesamtabenteuer S. II. 140. 110. Grundtvig.

147

Luseskind. Kjer Langemand

Dan. og Elen Thorholdsen.

om Prindsessen, som [illegible] [illegible]
o. s. v. [illegible] Maaen og [illegible]
[illegible] [illegible]

Jfr. Siedl Märchen Nr 22. 23. Anmk. S.
218. 219. [illegible] R. K.
[illegible] [illegible] [illegible] Vol. VII. 151. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] og
[illegible], men det [illegible] at vere [illegible]
det med [illegible] Luseskind [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] en [illegible]
til [illegible] [illegible] og [illegible] Manden.

N22?

Nr [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dösten.
I Pentamerone o. fl. [illegible] Bruden for [illegible]
ved „de gode [illegible]", Manden med [illegible]
[illegible]

Grundtvig, DFE. I, nr. 16 (p. 192)
Kräwe I, nr. 65 (p. 279)

Variantar og notat
til
Lüseskind-eventyret.

s. 148 – 162

Dølen 1868 148
nr. 44 (Antydning til
Luseskind inde i et
engelske eventyr)

Luseskind 149

1 Moe
2 Hallv. Bergh
Grimm III, 227
Hyltén Cav. 1/2
Pentamerone
Gesammtabent.
Grimm 5 II 140
Jio
Grundtvig

å Lusekind 150

Krauss, Märchen der Südslaven p. 279

I. Psyche cyklen

a) Cavall. & Stephens.

b) Vor norske. Hahn nr. 160 = Fidds vov og N. F. II, nr. 25.

II ?

a) Bergh: Lagdegutten

b) ~~Gonzenbach~~ Cénac Moncaut s. 184.

III (1) Cénac Moncaut s. 184.

2) a) Gonzenbach nr. 22

b) Pentamerone I, 5

c) ? Grimm III, s. 267; Bruchstk nr. 2)

Se citater på Gøthe xc i Allgem. Monatsschr. f. Lit. 1854, p. 527

Cavallius, nr. 19

Da det ikke har været mig muligt at opspore dets formodede kilde. Den eneste tradition ~~man kunde tænke på~~ jeg har kunnet tænke på, er meddelt i Kostas de Mas-Villeneuve (overs. på Tysk: „Die junge Amerikanerin oder Verkürzung müssiger Stunden o. s. v.), en bog der imidlertid såvidt jeg kjender til, ikke er oversat på Dansk ~~Sunnfjordsk~~

Meget nær dette ~~Eventyr~~ står traditionen, som jeg kjender gjennem en ~~fragmentarisk~~ opskrift ~~fra Sunnfjord~~ fra Fortiärene ved Jørg. Moe. På samme tid som dette Meletarten ~~udtag~~ på ~~en~~ mange punkter belyses og udfyldes af dem meddelte Flatdalske ~~traditioner~~; afgiver det tilsyneladende en ikke ubetydelig støtte for dennes ægthed.

Lüsestiedsfortall.

P. A. Münchs Karakteristik: 151

A
1. ~~Förste halvdel~~ Grundtvig Dgf. I, nr. 24
og Liebrecht, s. 65.

B
2. Andre ~~halvdel~~ —

Sch. Bileam (4 M., 22.)
D. store Kommunikation.
Monologiske og dialogiske [illegible] (s. 481)
Billeder – (ostinger endnu forbandtelses tang; o.s.v.)
Ida preces verwünsch., flüche
Varats og Justiri
– [illegible] ell. blot Ida (Veer) Furier

Apollo (C Berg; Preller I, 685, Eckermann II, 16)

Foinike, Meleagros. (II, X, 453 ff), Preller II, 305

Oidipus (Prell. II, 344 ff, Lübker 805, Oid. Kol. 74, Aisch. Sept. s. 7,

Grimm 1025 ff, III, 365.
Simrock 528

Dag Högneson (Munch 121, Bergmann 219 o.s.v.
Andvari: (Bergmann 188 o. fl. st.

Jfr. F Magnusson II, 246 (sagn. den døende Fáfnir) III, 256
Ynglt. s. Kap. 7.

Vigtigst: Schaible, Preller II, 344 ff, Simrock, Lübker 438, Bergmann 219.

Variant til Lüsestrudt

152

Tone Fortællingen fra Aaserall. Prof. Munch har i sin Samlinger skal fremført en Lygstrindel i Bergen. Eftersagts fra Bergens Stift ham mi medtaget en meget afvigende Variant, der imidlertid ~~findes~~ [er] saa først behandlet at ~~ni i udro mege Lid til den~~. at den mange Steder forekommer os mistænkelig. fremført† begynder som i Tone fortællingen. Men det er tre Brødre, Store-Hans og Lille-Hans og Askeladden, som vogte ved Søvnlos sine Hjerter. Fra ganske Gjerning bliver disse om Vaaren om ~~[illegible]~~ en Beling. De to ældste Sønner og Hjelder hende, dem giver han ... Stykke Brød. Han fortæller han nu at han er Tiin for Gjætt- Künsten; og siger han hvad Ting det er Kongen har endt fornøiet. Dragen giver hun han en Skarg, som han skal bruge hvad afs gaar Kongsdatteren den er Jalenkall, naar han har gjætt. Saa skal han 3 Morgener efter hverandre gaae udenfor Stadens Port og tale hans at Ord som skrevne der og sige: „ha, ha, for Gjætteriet! Kom nu til mig!" Og kalder alt sts. „Dette gjør han, og hans af hunde, der kommer ind gjør han, og forer store Brag de ~~[illegible]~~ første Gange, gild Elder store Brag de hunde første Gange, gild Elder 5 Gjest, hver Dag voxsstegede, til han den 3die Dag er Elder Guld fra øverst til nederst. Han vidre en ~~Lig~~ Jarsindfesse værdig,

† der havde Navnet: Lüsestrand, Gjør Kongen min!"

152 b

Forslag til Skatter og Jorder Bygsling.

M. Brummel Col.

153

Ridder Orm (Variant til „Lusestind")

Fjeldberg?

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

Der var engang en umådelig rise, som havde sig en væn datter, at det lyste af hende lang leid. Men hun havde det både stygt og leit hos ham, hun stakkar; hver evige dag ved middagsleite, når det var rigtig hedt, måtte hun ud og lyske risen. Så var det en rigtig godvejrs-dag, hun netop holdt på med at sætte op guldvæven sin; nu troede hun, hun skulde få have en liden stund for sig selv, for hun havde netop lysket risen. Men i det samme hun satte sig til med væven sin, råbte han, så hele huset rystede, og alle trådene sprang af i væven hendes, at nu kjendte han igjen noget i hovedet sit. Risen lagde sig på marken så lang, han var, og datteren begyndte at kikke ind imellem busterne hans — for han havde ikke hår, som folk har det; hvert hår på ham var som en pinde så tykt og stivt. Men som hun sad der og ledte, fik hun se en uhyggelig svær lus, som gloede på hende, som om den vilde æde hende levende op. Hun blev mest vetskræmt, stakkar, og skreg på hjelp; men der måtte mange folk til for at slagte og flå den, og da det var gjort, spilte de skindet op på porten til risens slot. Så lod risen lyse ud, at den, som kunde gætte, hvad slags skind det var, skulde få datter hans. Der kom da alle slags folk, både storfolk og småfolk, både konger og prinser; men ingen kunde sige, hvad skind det var. Men en dag bedst, som det var, hørte de noget, som hvæsede og hvislede, og ind gjennem porten kom der en orm, så svær, at folk blev

153 b

falne ved at se på den; den havde öjne så store som melke-
ringer, og med dem gloede og gloede den opefter og nedefter
på porten, og så peb den så fint og gnelddende, at det gik
gennem marv og ben: „det er lüsefskind, det er lüsefskind, kære
risen min!" Men da kan du tro, der blev en forskrækkelse både
på risen og datter hans; men det hjalp ikke. „Bruden er min"
sagde Ridder Orm, „og næste torsdagskvæld sender jeg mine folk
for at hente hende." Næste torsdags-kvælden bankede det på porten,
og da risen skulde ud at se, så stod der en svær hvidbjörn udenfor,
som sagde, at den skulde hente bruden til ridder Orm. Ja, det var
ikke noget at bede for det da, hun måtte afgårde. Risen löftede
hende op på ryggen til björnen, og den sagde: „hold dig bare fast
i ragget mit!" – og dermed satte den afsted. Da de nu havde
reist både dag og nat i lang tid, sagde björnen: „hörer du ikke
noget?" „Nej," svarte hun. „Ja, men jeg hörer," sagde björnen, og
så drog den et godt stykke igen. „Hörer du noget nu da?"
sagde den. „Ja, nu synes jeg, jeg hörer hyl og tudning af alskens vilddyr,"
sagde hun. „Så nærmer vi os til slottet" sagde björnen, „det er
ridder Orms folk, som byder os velkommen. Er du ræd?" spurgte den.
„Ja," sagde hun; „far min var sagtens stor og fæl, men han var da
et menneske; men dette er jo bare vilddyr." „Bryd dig bare ikke
om det," sagde björnen, „dig gör de ingen ting." Nu så hun da
slottet; det var af bare guld og sölv, og rundt om var det besträet
med stjerner, og midt over porten stod der en sol, som var ligeså
klar og lyste lige så godt, som den, der står på himlen. Så kom
ridder Orm og tog imod bruden sin, og med ham fulgte alle slags vild-

dyr, både bjørner og ulver og ravne og drager og alt det styggeste og fæleste, som i verden er. Inde på slottet var det så gildt, at hun aldrig havde seet magen; alt var af guld og sølv og silke og ædelsten, men hendes terner var padder og lop, og ridder Orms tjenere var bare udyr. Hver dag kom brudgommen og spurgte, om de ikke snart skulde have bryllup; men hun svarte, at brudekjolen hendes ikke var færdig endda, fordi hun ikke fik væve væven sin ned. Slig gik det et langt til; endelig en dag sagde han: „ja, nu vil jeg have bryllup; nu har jeg været snil og biet så længe, så får du engang være snil igjen." Ja, hun kunde nu ikke sige noget til dette; men så bad hun om lov til at rejse hjem og göre væven sin istand og sy kjolen færdig, så skulde hun komme igjen. Ja, det fik hun da, for han var nu så snil med hende, at det ikke var nogen måde på det, og så gav han hende foræringer med hjem både til hende og far hendes og alle slægtninge og venner. Og da hun satte sig op på ryggen til bjørnen, så så hun, at ridder Orm græd; da blev hun så underlig om hjertet og sagde til ham: „når vil du, jeg skal komme igjen?" „Så snart du kan," sagde han, „men er du for længe, så dör jeg af sorg. Her har du en liden sten; bank med den på porten til din fars slot, så kommer hvidbjørnen strakt." Hun bad da farvel og rejste; men hun så, hvor underlig bedrøvet ridder Orm var, og hun syntes i grunden, at det var synd at narre ham slig, for hun havde aldrig tænkt på at vende tilbage; men så tænkte hun igjen på, hvor glad far hendes vilde blive, og så glemte hun ridder Orm. Hjemme var alt anderledes; rifen havde taget sig en kone til at lyste sig, og sagde til datteren, at han tænkte, hun nu var vel gift; han brydde sig ikke om at have både kone og datter i huset. Stedmor hendes var slem med hende, fordi hun var så vakker, at alle folk bare så på hende. Guldvæven var bleven færdig, og hun fik ikke andet end det groveste arbejde, en kunde tænke sig; da så dette havde været i tre uger, begyndte hun at tænke på

1154b

hvor godt hun havde havt det hos ridder Orm, og så gik hun ind og
bankede på porten. Straks kom bjørnen. „Er du nu endelig hjem?"
sagde den. „Ja, det vil jeg," svarte hun. „Bare du ikke kommer for
sent," sagde bjørnen, „for ridder Orm har sørget så, ~~at~~ han var
næst død, da jeg rejste hjemmefra." „Skynd dig da det bedste, du kan,"
sagde hun. Og bjørnen skyndte sig. Da de kom til slottet, var ridder
Orm netop død; alle dyrene hylte og skreg og vilde næst rive i
stykker hende, som havde narret ham. Men hvidbjørnen forsvarede
hende; ridder Orm havde sagt, fortalte han, at hun skulde være
deres dronning og have alt efter ham, hvis han var død, før
hun kom tilbage. Hun løb så fort, hun kunde, ind did, hvor
ridder Orm lå, ganske varm endda, og kastede sig over ham og græd.
Men i det samme hendes tårer faldt ned på ham, blev han til den
dejligste prins, nogen kunde tænke sig. „Nu er du min," sagde han,
„men var du kommen en time senere, da havde jeg været død
for bestandig, og hele mit rige tabt, for det er en heks, ser du, som
bor i et fjeld her tæt ved, som har forhekset os, fordi jeg ikke
vilde have hende. Men dersom en ren og vakker jomfru fik slig
godhed for mig i min skikkelse som orm, at hun fælte tårer
på mig, så havde heksen ingen magt mer over mig." Så
tog han bruden med sig op på et højt fjeld, hvor der var et lidet fort-
hul nedigjennem. Dermed dyppede han tre dråber blod af brudens lille-
finger; så fløj hele fjeldet i luften; men de kom i god behold hjem
til slottet. Her tog han først en dråbe blod af hvert dyr, så blev de
straks forvandlede til mennesker og så blev der laget til bryllups
både stort og sterkt. Bruden og brudgommen skinte af guld, så en
stakkar næst fik ondt i øjnene af at se på al denne stadsen -

ja, jg var fastens med jg, skal jg tro, for da det havde været så længe, at jg var vent ör i hovedet, skulde de en dag skyde til ære for bryllups-gjesterne, men havde glemt dot til geværet, og så tog de mig og puttede mig nedi. Slig gik det til, at jg kom her for at fortælle dig om al denne stadsen; men vil du nu vide mere om det, så får du gå til en anden, for

snip, snap, snude,
her er mit eventyr ude.

---

134 / 156

Vidersi forfra. **Nr 34.**

Man bruger vel Skabagtsen voor Tyngst i ... med

Til

De Herrer: P. C. Asbjörnsen og J. Moe. Drammen og Kongsberg.

Jeg har herved den Ære at sende Dem et Eventyr, som bedes optaget i de af dem udgivne "Norske Folkeeventyr," saa snart som muligt.

En ~~Lus Mo~~

Luseskind, hjar Kongen min!

Der var engang en Konge, som havde en eneste Datter, men denne Datter var ogsaa meget smuk× maae I troe. Kongen var meget streng, og hver Dag han havde en Middagsluur, maatte Datteren sidde ved Siden af ham, og luske ham; men hun var nu engang vant dertil, og sörget ikke meer derover, og engang hun lusked ham, sagde hun i Spög: "Aa, her fandt jeg en Luus, saa stor, som en Hest!" Da Kongen hörte det, thi han var endnu ikke falden i Sövn, blev han meget sint, og sagde: "Ja, nu skal du ~~föde~~ luske mig hver Dag, indtil du finder een, og naar du har fundet een, saa skal du föde den, til den bliver saa stor som en Hest, og dersom du ikke gjör altsammen, som jeg nu har sagt det, saa lader jeg dig indespærre i et mörkt Fængsel." Prindsessen begyndte nu at græde og jamre sig, og sagde: "Ak, Fader! Det gaaer jo ikke an, at föde

156 b

en Luus til den bliver saa stor som en Loppe engang, langt mindre saa stor som en Hest;" men Kongen var haardhjærtet, og lod sig ikke röre af Noget, men sagde: "Du skal og maa gjöre det." Da hun nu markede, at hun maatte forsöge paa, saa godt hun kunde, fandt hun sig i det, hun den taalmodige Stakkel, og søgte hver Dag efter en Luus i Hovedet, og heldigviis var hun snart saa lykkelig, at finde een. Hun satte den under et lidet Nöddeskal, og dækket godt til for at den ikke skulde löbe ~~eller~~ gaae bort, og gav den et yderst lidet Stykke Kjöd, saa lidet at det ikke kan siges med Ord, hvorlidet det var, men Lusen blev större og större, og hun maatte sætte den under et Valnöddeskal. Snart blev ~~den~~ saa stor, at den ikke havde Rum under Valnöddeskallet, og hun satte den under en liden Æske, naar den da ikke fik mere Rum der, satte hun den under en större Æske, og derpaa i et Buur, og efterhvert som den voxte til, maatte hun give den mere og mere ~~Föde~~ Mad og Drikke, og da den blev saa stor som en Hest, gav hun den Höi og Vand, satte den i en Stald, og behandlede den akkurat som en virkelig Hest. Da nu Lusen var bleven aldeles saa stor som Kongen havde sagt, befalede han at Lusen skulde slagtes og flaaes, og Skindet skulde klines op paa Væggen i Kongsgaarden. Derpaa lod han udgaae om hele Riget, at alle, som kunde gjætte, hvad det Skind heed, som var opklinet paa Væggen i Kongsgaarden, skulde faae Prindsessen og det

halve Rige. Alle skulde faae Lov, at gjette 4 Gange men dersom de da ikke havde gjettet det Rigtige, skulde de kastes i Fængsel og siden halshugges.

Da denne Tidende kom ud iblandt Folk, reiste baade Prindser og Bönder, baade i og udenfor Riget, og Rige og Fattige, til Kongsgaarden. Prindserne og de Rige tænkte nu det, at ~~at~~ om de aldrig gjettet det Rigtige, saa vilde de faae Pardon, for ~~de~~ de var Prindser og rige Folk; ~~fornemme var saa Rige~~. Bönderne og de Fattige tænkte, at de Intet havde at tabe, om de blev halshugget. Men alle som kom til Kongsgaarden, saa gjettede de Feil, saa mangen Een, som Prindsessen syntes godt om blev kastet i Fængsel.

Da var der i samme Land en Fader med tre Sönner. Den Ældste hedte Store-Peer, den Næstældste Lille-Peer, og den Yngste hedte Aske~~pot~~pot. De 2 ældre Brödre gjorde bestandig Nar af Askepot, og det var ham endogsaa forbudt, at læse nogle Böger Faderen havde, som Ingen læste i alligevel; men naar Faderen og Store- og Lille-Peer ikke saae det, læste han alligevel og blev derved klogere og forstandigere end dem alle tre, skjöndt Faderen havde mere Erfaring end han havde. Da de mærket, at han mange Gange vidste mere og bedre Besked end de. ~~om nogle Ting~~, saa blev de endnu mere sindt og gal paa ham, end de för havde været, og nu fik.

1576

han ikke Lov at spise med de Övrige, ja tit Skufning
fik han ikke Lov at komme ind i Stuen engang, men maatte holde til i Kjökkenet, og
naar Nogen havde gjordt noget galt, saa fik han
bestandig Skylden for at have gjordt det, men han
maatte finde sig i det, thi han var den Svageste og
Skrapekagen desforuden. Store- og Lille Per fik og saa
höre om Skindet i Kongsgaarden, og de fik vel ogsaa
höre om hvad der var lovet for den, som kunde gjet-
te, hvad det var for Slags, kan jeg tænke; thi ellers hav-
de de vel ikke umaget sig saa meget, som de nu
gjorde. De havde ikke snarere faaet höre denne Ti-
dende, förend de bad Askepot sadle to Heste, tog
noget Niste, som bestod i Kager og Syltetöier, for
andet kunde ikke de spise, og vilde begive sig paa
Veien, uden at tænke paa Askepot. "Vil Du være
med?" sagde de, da han bad derom, "Du, saa skidden Du
er! Vi vilde aldrig faae Prindsessen naar Nogen fik
vide at Du var vores Broder." De troede alt,
at de skulde gjette rigtigt de, og faae Prindsessen.
Men Askepot bad og sagde: "Aa, lad mig faae være
med. Jeg skal pudse Skoene og börste Klæderne Eders og
fjelge Hestene. Jeg skal ikke sige at jeg er Broderen
til Eder, men at jeg er Eders Tjener, naar jeg ba-
re kan faae være med. Naar jeg faaer Lov at hol-
de i Hestehalen, saa behöver jeg ingen Hest." Paa
saadanne Betingelser kan man sagtens tænke, at
han fik være med.

Nu skyndte de sig alt det, de kunde, for de var bang, at en Anden skulde tage Prindsessen fra dem, og de komme for sent, som de selv sagde. Underveis ~~[illegible]~~ tænkte de paa saa mange forskjellige Navne, at man kunde blive fortumlet i Hovedet ved at höre dem opregne; men af dem alle havde de hver udvalgt 4 af de mest forunderligste, som de vilde gjette med. Da de havde reist i flere Dage kom De endelig til Residentsstaden. Med det Samme de reed igjennem en Gade, kom der en gammel, rynket Kjælling, og bad om en Skilling. Lille-Peer svarede: "Gaae bort med dig. Du faaer ingen Skilling!" Store-Peer tog Pidsken og gav hende et Snert, saa det smald efter; men Askepot löb fra dem, og hen til Konen, og gav hende et Stykke Bröd. "Det er vel lidet, men jeg har ikke mere, og det skulde være Frokosten min, men jeg er ikke sulten, og I maa gjerne have det," sagde Askepot og vilde löbe efter sine Brödre; men Kjællingen holdt ham tilbage og sagde: "Her har du Brödet tilbage. Jeg behöver det ikke, thi jeg er ingen gammel og fattig Kjælling, som du og dine Brödre har holdt mig for; men jeg er Feen for Gjettekonsten.

158 b

Jeg vilde prøve hvad Sindelag I havde, og fordi du havde et saa godt Sindelag vil jeg gjøre dig en Tjeneste, ligesom jeg for din Skyld vil tilgive dine Brødre for deres slette Adfærd. Veed Du hvad det Skind hedder, som er i Kongsgaarden?" "Nei!" svarede Askepot, "Jeg bryder mig heller ikke om at vide det, for jeg reiste bare med mine Brødre for at see mig om i Verden." "Ja, men nu skal du gaae derhen alligevel, saaledes som du nu seer ud, og saa skal du gjætte 4 Gange, og den 4de Gang skal du sige: Luseskind, kjær Kongen min!" Naar du har sagt det, saa ska vil Prindsessen begynde at græde, men da skal du tage og bryde denne Ring over, og give Prindsessen det Halve, og selv skal Du beholde det Halve. Naar det er skeet skal Du i 3 Morgener efter hinanden gaae udenfor Stadens Port og knæle ned for et Træ, som staaer der, og raabe: Fee, Fee, for Gjættekonsten! Kom ned til mig, jeg raaber paa dig." Da hun havde sagt det, forsvandt hun, og Askepot løb efter sine Brødre, og traf dem just, dari Store-Peer gik ind i Kongsgaarden. Der blev aabnet een Port for ham, og han gik ind. Da han kom ind, besaae han Skindet paa alle Kanter,

gjettet een, to og tre og fire Gange, men hver
Gang feilt. Hvergang han gjettet, maatte baade
Kongen og Prindsessen lee over de snorrige Nav=
ne han sagde. Da han havde gjettet den 4de Gang
toge Soldaterne og arresterede ham. Ligeledes
gik det med Lille=Peer. Han havde ogsaa saa forun=
derlige Navne at man loe af ham, og han maatte
ogsaa gjöre sin Broder Selskab. Nu kom Turen
til Askepot, at gaae ind og gjætte; men Portneren
vilde ikke slippe ham ind, for han var saa skid=
den og styg. "Desuden kan du ikke gjette det," sagde Portneren, "Du
seer hvorledes det gik med de to Prindserne, som
nu var inde og ~~vist~~ som baade vare lærd og belæst, og nu
tænker du paa at kunne gjætte det, du som vist
ikke har seet en Bog engang." "Det kommer
ikke jer ved det," sagde Askepot, "jeg har lige saa
meget Lov at gjætte jeg, som mangen Anden." Port=
neren aabnet nu Dören netop saa meget, at han
kunde komme ind i Kongsgaarden. Da han kom
ind begyndte ogsaa Kongen og ~~Dronningen~~ Prindsessen at lee,
men denne Gang var det fordi han var saa
skidden. Kongen spurgte ham, om han nu rigtig
troede, at han kunde gjætte det. "Jeg vil ikke gjætte jeg," sagde
Askepot, "men sige det med een Gang. Det er et

Rotteskind?" "Nei, langt ifra," sagde Kongen. "Et Muse-
skind?" "Langt ifra." "Et Loppeskind?" "Nei," sagde Kongen.
"Da er det et Luseskind, kjær Kongen miin!"
"Ja, det er det!" sagde Kongen, og sprang op fra Stolen,
han sad paa. "Du har gjettet rigtigt og skal have
min Datter til ægte, og endnu i Aften skal
Du ægte hende." Askepot sagde, at det ikke lod
sig gjöre i Aften, fordi han först maatte fjalge
sig lidt, og tog Ringen, bröd den over, gav det Halve
til Prindsessen, ~~og reed bort~~ som var saa rent bedrövet over at faae en saadan skidden og styg
Person til Mand, som han da saae ud til, og gik
bort. Den næste Morgen gik Askepot udenfor
Stadens Port og skraalede ned for et Træ, og raab-
te: "Fee, Fee for Gjættekonsten, kom ned til mig,
jeg raaber paa dig!" Da hörte Askepot en fryg-
telig Suur i Luften og för han vidste af
det, sad han paa en kobberfarvet prægtig Hest,
og selv havde han en Kobberrustning paa sig,
og var saa reen og hvid, som nogen kunde tænke
sig at være. Alt dette var skeet ved at Feen havde
berört ham med sin Stav, og da hun havde
gjört det, var hun forsvunden, og Askepot fik
ikke see mere end Flugen af Kjölen da han flöi
op i Luften igjen; men han reed til Kongsgaar-

=den, og da han kom der blev to Porte aabnet
for ham og han rexd ind. Prindsessen troede
det var Een eller Anden fornem Ridder eller Prinds,
og storkede sine Taarer af. Men da Askepot pas=
sede Ringen sammen, og Prindsessen fik see,
at det var den Fillegutten, som var igaar,
blev hun saa glad, at det var med Nöd og
Neppe at Askepot fik slippe fra Kongsgaar=
den for hendes Skyld om Aftenen, da han
vilde hjem. Bryllupet blev nu udsat
den Gangen ogsaa, og skulde blive af den
fölgende Aften. Om Morgenen, Dagen efter,
gik han atter udenfor Staden, og knælede
ned foran samme Træ, og raabte: "Fee, Fee, for
Gjetekonsten, kom ned til mig, jeg raaber
paa Dig!" Og da hörte han ogsaa en Susen,
men ikke saa stærk, som förste Gang, og da
han vilde see om efter Feen, sad han paa
en sölvhvid Hest, og saae mod Ost. Han havde
en Sölv Rustning paa sig, og Hestens Skoe og
Bidsel var ogsaa af Sölv, og da var han me=
get smukkere end för. Han rexd da til Kongs=
gaarden, og Portneren aabnede 4 Porte for ham,

160 b

Alle troede det var en anden end den Rytteren som var igaar, og Prindsessen var nu saa overordentlig glad, at det var ikke paa nogen Maade. Da Aftenen kom, fik Askepot til Bryllup-pet opsat til den fölgende Aften, og lovede at komme igjen om Morgenen for at være be-standig med Prindsessen. Hele Natten laae Prindsessen og tænkte paa Askepot og fik ikke Roe förend han viiste sig igjen den fölgende Morgen. Han havde ogsaa den Mor-gen været udenfor Stadens Port, og raabt: "Fee, Fee, for Gjettekonisten, kom ned til mig, jeg raaber paa dig!" Uden nogen Slags Allarm kom Feen ned igjennem Skyerne. Den Gang fik Askepot see hende og han takkede hende for alt Godt, men da han havde gjordt det, forsvandt hun og siden viiste hun sig aldrig mere for noget Menneske paa denne Jord, som vi beboe. Askepot red til Kongsgaarden og alt hvad man kunde see af ~~Hest~~ Ganger og Rytter var af Guld eller forgyldet, og Gangeren var saa smuk, og stampede saa mod Jorden, at Guld-gnister flöi om Öinene paa dem. Ingen kunde

see paa ham og Gangeren, naar Solen beskin=
nede dem, for det var akkurat som de vilde
see paa Solen. Da Askepot kom til Kongsgaar=
den blev alle 8 Porte aabnet for ham, og
Prindsessen begyndte at græde af Glæde, ligesom hun för havde grædt af Sorg; men han
var nu ogsaa saa feen, at jeg troer vist at
Du gjerne havde kysset ham. Om Aftenen gik
Bryllupet for sig og Askepot fik baade
Prindsessen og det halve Rige. Den fölgende
Morgen skulde de Fangslede halshugges, men
Askepot bad saa længe hos Kongen, at denne
endelig gav efter, og Askepot fik Lov, at gjöre
med dem, hvad han vilde. Da tog han, og
slap dem ud allesammen, og da de fik
Lov at reise, hvorhen de vilde, foer hver
til Sit, det snareste de kunde, og tænkte
nu, at de skulde sige: "Luseskind, kjär Kongen
min!" en anden Gang, om det skulde gjöres
behov. Sin Fader og sine Brödre gav Askepot
et stort Huus og mange Penge til, paa
Grænsen af ~~sit~~ Riget, men forböd dem at
komme til Hovedstaden, og det fik de, fordi
de havde været saa slem med ham för.

161b

Da den gamle Konge döde blev Askepot Konge, men nu er ogsaa han död. Förend han döde, bad han mig fortælle Eder denne Historie, og vil I ikke troe paa den, saa lad være.

Ligeledes er jeg saa frie at bemöie Dem med at aflevere indesluttede Brev til Cadet. Hr. B. C. Dahl.

Herman Foss Dahl.

Luseskindet. —

Jfr. „Luseskind" hjå Lorgum uten Variant. —

En Konge. Datteren lysked ham, havde aldrig havt Lus. Spurgte om han kunde finde en Lus. Ja fandt en middels Lus „Nu fandt jeg en som var saa stor som en Hest" „Ja kan du ikke finde en saa stor, skal du miste Livet. Fandt en til. middels. Prindsessen bad, om hun ikke maatte föde paa den en Stund. Jo. I stor i en Baase gav den Blod og Kjöd, siden i et Huus stor som en Gjed. Tilsidst som en Hest. Leded den ind til Kongen i en Spænding, slagted den og spilte Skindet paa en Dör og Kongen bestemte ~~x~~ at den som kunde sige, hvad Skindet var skulde faa Prindsessen. Alle prövede. Tilsidst den Vonde ind med en Pirk i Naven. Slog paa Skindet. „Nei se det Luseskindet. Prindsessen saa Klövene paa Denne, men Kongens Ord maatte ~~maatte~~ staa. Bryllup: Da de havde danset en Dands med Bruden og skulde levere hende til

Jörgen Moe
Folkeminner?
Fra Valdresmorfa aus Rumänien.
Jahrb. f. r. Lit VII. V. 13.?

162 b

Brudgommen, skabte han hende
til sig selv og fløi af med hende
gjennem Luften. Men hun havde
en Sølvkrone paa med et Kors i.
Kom forbi nogle Juringer. Bad
dem tage Korset af, skulde de
faa hver Tinerne og Sokkeloggerne
fine fulde af Sølvpenge. Nei – Atter
forbi Juringer. Nei. 3die Gang til
Juringer Ja, fik Tinerne fulde
og Sokkeloggene – Saa fløi han af
med hende.

Pakke Nr 8

Sølvhornadet.

(: Fragment af en Variant til Østenfor Sol og Vestenfor Maane ved Sølvhornadet i Monarchiet under Jomfruens Hjerte. (Rest af Varianten. P. 481:)

(Eventyr?) Der var engang en Kongesøn og en Kongsdatter, der skulde have hinanden og Kongesønnen forærede sin Kjæreste en Guldrok, et Guldhovedbaand og en Guldring. Man spurgte forend han skulde

163

Variant. Østenfor Sol og Vestenfor Maane fra Gjerdrum 1836.

Dette Træk om Sølvhornadet hænger sammen og hører til Bormann og Tormann ofte altdeles med Fortællingen (dels med i Spilvireagerdet) maaske ogsaa i andre Eventyr i Forbindelse med Fortællingen om "Luftskibet" og med deels saa i andre dem med dette.

Bugge den fordi Luftskibet. Bugge kan fortælle. Broer Lorens Halgand brodr ... til Sjælgarnen.

hans Bryllup blev han ind-
tagen til en slem Syg, der
endelig skulde gifte sig med
ham. Men da hun mærkede
at hun ikke kunde glemme
sin Kjæreste, og hun og hans
sendte i Bjærgat; hun tænk-
te vel at faae Livet af
hende paa en Maade. – De
blevne da Ægtemænd glade,
men hun kunde ikke lade sig mær-
ke sig med Noget, og Sagen
lagde det altid saaledes at
de aldrig fik tale med hin-

andre; en Aften sad Prindse-
ssen og spandt. Hvad
skal Du med saa deilig en
Rok, du dit stygge Trold. Det
var bedre du gav mig din,
som skal have Bryllup snart.
Ja jeg kan nok det, sagde
Prindsessen, dersom jeg
faaer Lov at ligge med Kjæ-
resten din i Nat. Aa ja,
du kan nok det, du har nok
ligget med saa før du, sad
Haaren du nok nu ogsaa. Men
glemte Prindsessen sig til

164 b

Natten, thi hun tænkte, at
hun skulde faae tale med
sin Tjenerske og overlægge hvor-
ledes hun vel skulde komme
derfra. Men da det led ved
Langetid kom Jægeren med Drik-
ke og gav hende, og derefter
for hun saaledes, at hun mi-
stede baade Maal og Mæle,
baade Sands og Samling. Lige-
ledes gik det da hun havde
givet hende Søvnedrikt, men
da mærkede hun, at det var
Troldkunstens Virkninger,

24 Lalvrosse med Di.

saa lavede hun til en Kone i
Naboens Gaard som slog Brikken,
og dengang solgte hun sig vaad:
gamle. Da det led paa Natten
og alt var roligt, sagde han
til hende, for han vidste vel
Besked og havde nok Graingod,
Snorlaaget de vilde gaa. I
morgen sagde han beder hun
dig at gaa til Grandkonen
og laane Brændested, saa
skal du sige, at du nok skal
gøre alt, der som hun vil
give dig at Skikken kjøbt af

165 b

Longa. Broan. Bragan
Kålnsfagadel. Ber-
tenas Sonar. Barnea

ne stort Vindsfóian. Manglam
for Guds Skyld ikke datta jag
nu sigei dig allares Altad nu
aldrag i Varden fralste, man
mad bliva Gar til ånig lív.
Naar du da kommar paa Vari-
en mödar du först en Kona:
Ån grinar du tjörds og snak-
ker saa nal mad, og bidar at
fån vil slåppa dig ligasaanal
tilbage, som straal. Derpaa
kommar du til en Bro og paa
den staar en Kolga, som du
maa snakka nal for og bada

om det samme; derpaa kommer
du til en Dverge, som du maa
bede lægge sig paa Knæerne.
Han gjorde saa, og Svaret var
[illegible]: du skal komme li-
ge saavel tilbage som frem-
gen. Han kom da til Jagen, som
bad hende sidde ned: om [illegible]-
kom han ind med et svart Tal-
[illegible]. Der sagde han: et
nu [illegible] du, men jeg kender
Brudefaderen, Men hvor skal jeg
nu gjøre af dette, han; da han
de han glemt, hvad han skulde
sagt, gaaet hvad han grundede

166 b

og grannarna kunde hon dog ikke
öfvervinda det. Hon lagde det
sen ned i en klaffbänk, sådan
som de brukade i gamla dagar ×)
Straxt efter kom Trollkjärin-
gan ind. Goddag hon, hvor är
du henne, sagde hon. Jag ligger
i bänken, sagde Goddagshondottet.
Vil nu fara dit i dag, eller
skal jag bryde op kjäften, v. s. v.
Trollkjällingen gick: hon vidste

×) och slig som de bruga ännu
nu: det är ett sängstad, som om
dagen slaas sammen til en bänk.

3/ Dalnesfj-
nadet.

ikkje fin arme Raad, men
haftade det i Onnan, aa aa,
jeg ligger i Onnan; aa jeg bren-
der, aa aa jeg ligger i Onnan
sagde Dalnesfeldet. Gjerringer
kom som en Vind og brende
sande paa bare Snarebe Linet;
Derpaa gik hun igjen ud. Saa
minder hun da spurd hun Skil-
de gjord, lofte og hin Gjole og
lagde det under sine Bryster.
Da kom Gjerringen kom ind med
en Ost og spurgte, hvor er
du? jeg ligger under dem.

167 b

frenans hjarta. Har du då fått
det i dig? Då hon kom ned
Dragan lig hon Ashan op og
nå foar der Orma og Paddor
nid onnar at Varadan. Dom
hjelp Dragan hande at samla
og igjen. Då hon jåå kom paa
Broan arrandrane hon ikke at
hon hilde hann Lålnafornadet
med sig hjem, tog det jåå og
kastade det i Vandet. Da
ån ån, jag liggar i Vandet,
drag Lålnafornadet. Da kom
bägga trollkjärringarna og vil-

Så reiv hande sprat i själ
man Lokman og Broad og Kol-
pan og Vragar kom hande til-
hjelp og vand förnedarna af
Trollkjärlingarna. Saa blev
der Bryllup, der var jeg med
og havde än skotta mellem Be-
nene.

168 b

Lüsekind, kjør Tængemeuen.
Dagl. Utstandder faar Fostergstikninger og
Rok. d d.   drij freri jentlar

90/25

I. Kufaloddine 170 –

Det vaar ungang en Jenta, og denn Jenta vaar Bukkamand

№ 44. Jalmor og Kaflot. Hardanger ~~Datter Datet 1870.~~ Magne anført 5te gefft ... 4. 40. (94. 4 utydelig og meste uforstaaelig.

1870 Thore Bykkun og Ljotte af L. L. Rane Strand foran nagge fed meste Tel Harrager. Daug Tatinaart. ... Graven

Graven. Heftet

Nor 1838.

Nor 1838.

Har i enkelte af Optegnelserne Berøringspunkter – især i Indledningen – med „Lat=Lars", tildels ogsaa med „Kari Trastak" (N. E. I, nr. 19). Historien om Drabet i Bryllupsnatten hænger sammen med den græske Mythe om det Myrderi Danaiderne efter Faderens Befaling anstillede paa sine Brudgomme i Bryllupsnatten.

F. L. Preller: Griechische Mythologie 3 aufl. II, s. 50 ff.

Nr 44 [illegible]

172

[illegible]
Bill

[illegible] i Nor. —
Annex
[illegible] for Lösval. Mr. Prof. Blad.
[illegible] — [illegible]
[illegible] i en [illegible].
Jottne

~~[illegible]~~ Det hel [illegible]
[illegible] Campbell [illegible]
af Nr 64 & 21 ([illegible])
[illegible] Stranacola 4. [illegible]
L. M. S. 10. Maurer. Zol. [illegible].
281. Walf. Proben. perlig. i. catal. Valle
[illegible] 43. [illegible]. Par. rh. of
Scott. Bed. 218. . [illegible].
116.

[illegible] i de [illegible]

Heuschrecken. 19

Zari Tratuck. 19.

Campbell. Buchara Orient II. 294.
Die Landgräfin, die ihren Vater ver-
raten wollte. T

[illegible]
[illegible]
Buchara.

175

Gälnroos og Svin-fåladdan.

Baggendalgan anno. I en
Glasbonde: Ingeldil en dönge-
gaard. nattlar. Lurtellar.
Dungan Kjörad afsjar. Svenning
Stittarlutil en Erold-sag. Hvi
sa sjäm Gälnroos mar. Inad
at dull for at Kygst Bogsi.
Stallar sam; Ssa Snäild;
Om Münde ickkar sam faar
bort. Hvi gaaler sjäg op gaa
og lægga mig til
at hjälla, da man ikken snakke
hvil nogut sammenhængt. Man

Gör to Variander
begge om for Mo-

175 b

sidan lægger jag mig bag Omnen
til att sova. Draaber fra
Engelland. Saaret gifven godt.
Mer Gift tager jag aldri. Var
imorgen Bryllup. Resten
manglar.

Fån Juladdan.

Er Vrindshus hå. Ett Barn-
jälkroar og Jala Mannaslu.
Longan Sakkar handa nö jaa
harm i ett leidat Snus mad
Mehring. Va döda da Sommarn
mad handa og Spijk op. Snor
nelni handa. Bor Hil mad
an Marnar. Ligga glad. Liggar
Inr og rolla Land nernnara.
Fugler Snillan Stork: gjör dat
Saa Wanger jag dig. Var
Lönggaardan. Benda dig hat
Los ham iggin i Bank og

landet som sagt. Tungespidsen
Baar. Tungens ydre Bord-
Kamp- Tørheder og Underlæbe.
Mas Singhraad. Arty. Söln
Vraad. Tiim i Vaadant nok
Stämmingstiid. Vaa faaer jeg vel har
ge som da: Siden ingen anden
skal sige det den yngste. Nu skal
vi høre at nydeligt Svar, sagde
de da og gjorde Svar af som
hos Ole i Vindfjord.

Puseladden [illegible]

Variant

~~Til Ophavsfor Vel og va-
nfor Maane.~~

~~(: Fjaltei Gang til Pro-
serpina :)~~

3

177

Brudstykker af
eller Daldaller og
Spelemandsdaller
Til Nordmans brud
efter Thoraas
fra Røkan

Puseladden

Kaldsotten og Gjorringsdot. = Brystkaarrer fra Kokken

178

Ullmann havt det fra hverandre. Fella.

Ål. Varelns fra af Sinr Gjaranl. Gjorring, gammal Mand. Undaron paa Vrrind: dan gamla Mand: Gjøg at hållla dig ned og ikke Slippa dan. Lok?? all bilar. Ublar rulla. Varmen gjør migikk te nogat. Man giv mig Kam. Vadur med Gjorrar. Varelnes fra. I Joppd. Vadhr mig. Gjørn Urnde, sidan kan Sila gr Mand. Grinde frågan paa glad 2 bil 1. Grinde frågan Sindlog.

zu Seilergarn und Seilicht.
3. Kugeln.

faa godt, at dat aldrig lugtar
faa godt i Varden. Sko:
får og Lilier groa, hvor
hun Sandfar Skrindsfaa fan-
Alla, som kommar mide han:
Sa godt. Mons blan dat. Og
igjen. Skjallen alla flig
an gammal Bodidar. Onr:
Sh jig snart og Jag
giver Sandan at nafla dig
dit gamla skallat Skjalt,
men da hun Smilda
fälla Baar i dat. Sig for
og andra Syggara: hun ar nok

179 b

Ting, en Messe saalang at han
ikke kan kommen ned; ned-
en Sort og Mög hvor hun gaar,
og staar og . Hun var
meldt, fordi hun maatte efter
Ysnand, og sagde, at det ikke
bi var Landets ard skaafund-
singen Traern. Dronningen gal.
Troldgjørring. Vomfluk
ellat Bröd. Hun synbes ikke
det var bra, ingen Raad
end at hun faaer samde sands
ned til mig, saa faaer jeg
fingt sommelig med en Løs.

ungen. Slöidsfeld. Snag Mad-
modar. ikke heller. Tak for
sig. fr min Vakker byg. Saa
bolle han de ikke med Vakker-
Tabunga i sig. Glasvark-be-
holdt jag Glarmester. Vejed
handle ind paa Baan hid
og did. – fodder Tabungen.
ikke, ved for mig: ikke no-
gen om. nanlig Sugl. Mind:
Glaskisten med et Ring og
med et Hul i. Var mig om-
sprang og og faar Mosjedat.
hvem rullet. Vargalt blinar

180 b

borte i Ole Longogaard.
God Dag. Lotten glander.
God Dag Sigurd jeg, saa kan
faan nok arbeide. Lathen
nok; du kan jo ikke andet
end leide Mine. Dom, Brei-
ding og Spinding. Du behøver
ikke at glane og glo paa mig.
Ser nu Onkelen og lad som gaar
Saa faaer vi see, hvor det bli-
ver af. Vorte Mejerske at spi-
selig Mad. Moget til Moer
fin. Faaer ingen Kat paa
sig. Hun vil vel ikke fane

3/ ?

181

andet end Mad. Linde bro-
dere. Jeg vil fare hjem og
Skoge. Jeg skal gaa. Blom-
ster. Som vil og tag imod
min Moder. Jeg hørtan.
den = Bristerane.

Stendaat til Kustaladden

(Jeg fór ikke dette Navn)

fortalt da

Jørgen Moe
Lövdal, Holum,
~~Lardal~~ Ther Knudsen

= Die Brunnen-königs Grimm
I. 344.

En Konge havde en Datter. Dronningen døde. K. giftede sig igjen. Kongen havde sat Datteren sin ind paa et Værelse, saa Ingen maatte se hende; hun var saa deilig. Dronningen vidste, fordi hun ikke maatte se hende. Gik til Troldkjærringen. Hun skulde slagte en Kat og give Prindsessen Hovedet. Deraf blev Prindsessen frugtsommelig. Kongen vilde ikke tro det, dansede med hende, slap sit ~~Tørklæde~~ Lommetørklæde. Hun skulde bøie sig, men kunde ikke. Saa saa han det. Befalede sine Soldater at skyde hende. Hun bad. De skulde have Blodet med hjem. Der kom en Hare, skjød den og tog dens Blod. Hun afsted, kom til en Bro, under den fødte en Kat, denne førte hende til en liden Stue, derfra til Kongsgaarden – fik Mad til sig og Moderen. Spinding. Syning. Fulgte Prindsen paa Frieri til en anden Kongsgaard. Der var 3 Prindsesser og to Friere

184 b

forinden ham, men alle Prindsesserne vilde have ham. Han lider ei. De to andre vrede og vilde dræbe ham. Mens de sad ved Bordet satte de forgiftet Mad for ham. Byt Tallerken, sagde Katten, som sad under Kjolen hans. De saa ned; han skiftede. De skulde lægge sig – læg dig ved Væggen, naar det lider paa. Pr. gjorde saa – kom de to og slog ihjel den som laa foran med en stor Klubbe. Om Morgenen troede de det var ham, som skulde hænges i en höi Galge, som stod under et Fjeld og ligeover for Galgen stod en Fure. Da sagde Katten: „Vil du tage Mor min saa – Nei – Jo, da han skulde hænges. Katten op i Træet og sagde alt og dersom de lagde Haand paa ham skulde ikke en blive levende i hele Kongeriget. De saa op, men saa ikke noget. Troede Rösten kom fra Himmelen og satte hjem. Kat og Pr. til Hytten. Han saa sig om efter Kattens Moder. Der stod hun den deilige Prindcesse (Katten var löben

hjem og havde ladt hende klæde sig.
Glad. Hjem til Brudens Fader og
gjorde Bryllup. Bad hendes Fader og
Stedmoder til Bryllups. Hvad Donn etc.
Spigertönden. Fik begge Kongeriger
og dræbte Katten satte Hovedet bag-
vendt. Bler til Brud. Tured Bryl-
lup baade stort og stærkt, men
jeg fik aldrig et Gram.

Ham: 3die Dil at drage Egteskabet. 186 29

Forskiel hvis at Sving (?) om dagen –

Som ind hin Fande efter at hun havde Egtsk. gav ham en Trolddom han vaade hende hin at forlange at Sving –

Dit at [illegible] fra af hans Ende hun gaa [illegible]. [illegible] fandt ved det [illegible] gaa [illegible] hun havde af en hand [illegible] af [illegible] han, han [illegible] hende ikke [illegible] Bogelig. Hun: Naar [illegible] for Egteskabet Nøglen hin en [illegible] der en gjort en mig, men [illegible] finder [illegible] skal [illegible] [illegible] den glæ [illegible] har [illegible] hans [illegible] —

[illegible]

Husdant
ud

Kornmusen og Hjemmemusen

Hjemmemusen i en Skabsrud stedt for [illegible] i Gildesrum. Kornmusen flyer ind Livet: Hu! glad mig det Mindre for min Vejstjerne.

Konen og Herren.

En Kone møder en Son. Herre: Jeg har [illegible] [illegible] hvorfor?" [illegible] er gift" [illegible] var [illegible] det" [illegible] var [illegible] han [illegible] fuller; det var i [illegible] [illegible] var det Sammen [illegible] det". [illegible] var [illegible]

30 Han ikke fuller*, fik han en Skin med Hunde i [illegible]
det med med o. [illegible] brende ag." – "Vaade
Mogen i "Eiptin (Cambra)" "Morian ad dem
ag" "[illegible] ~~stelegde~~ drag dem" "Egnen Spal Nagnen"
"[illegible] fik Gangslag ~~Sam~~" —

186 b

Lördal ~~Eyre~~ (Sörab)

s. 186 b

Fundavk ved ~~Skiftbladden~~. Thor Knudsen
(Hører har aldrig dette Navn)

Die Bienenkönigin Grimm I. 344

En Konge havde en Datter. Drømmetydertale. –
[illegible] Frigiver. ~~[illegible] Drømmetyder~~ havde
Kongen havde hat Datteren [illegible] og saa at
[illegible] hun [illegible] mætte [illegible] havde; [illegible]
[illegible] [illegible]. Drømmingen havde [illegible]
[illegible] mæt. [illegible] havde. [illegible] Troldkjær-
ringen. [illegible] ~~[illegible]~~ en Kat [illegible]
[illegible] Hund. [illegible] blaar [illegible]
[illegible]. Kongen [illegible] [illegible] det
[illegible] med havde. [illegible] fik [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Daa saa han [illegible] Befalin[g]
[illegible] Dattaten at [illegible] havde. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Bladet [illegible]
bad – [illegible] [illegible] en [illegible] [illegible]
[illegible] – [illegible] Brød. [illegible] aftad. [illegible]
2 [illegible] [illegible] Bro, [illegible] havde en Kat.
til en [illegible] havde [illegible] en [illegible] Stien
[illegible] til Kongsgaarden – [illegible] Mad [illegible]
[illegible] Madmor. [illegible] – [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] en
[illegible] Kongsgaard – Der var 3 [illegible]

3/1878

[illegible] og to Træer [illegible] den [illegible]
alle [illegible] med de [illegible] han.
Han [illegible]. De [illegible] ander [illegible] og [illegible]
[illegible] han. Men de [illegible] med [illegible]
[illegible] de [illegible] Mad for ham.
[illegible] Edvard [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] han. De [illegible] med, [illegible]
[illegible] — de [illegible] lægge [illegible]
[illegible] med [illegible] men det [illegible]
[illegible] han.... [illegible] de to og [illegible] den
[illegible] med en [illegible]
Paa Morgenen [illegible] de det var ham.
Han [illegible] [illegible] i en [illegible]
[illegible] stod under et [illegible], og [illegible]
[illegible] Katten [illegible]. Da [illegible] Katten:
Vil du [illegible] Mor [illegible] [redacted] — „Ja!"
Ja, da han [illegible] — Katten og i
[illegible] og sagde Alt, og de som [illegible]
en [illegible] ikke [illegible] blive [illegible]
[illegible]. De [illegible] og [illegible] han den
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
og [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible]
[illegible]. Han [illegible] efter Katten
Moder. [illegible] han [illegible]
[illegible] Katten var [illegible] og
[illegible] Ord [illegible]. Han [illegible]
[illegible] Fader og [illegible] [illegible]. Bad han
[illegible] Stedmoder til [illegible]. [illegible]
[illegible]? [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] — og [illegible] Katten, [illegible]
[illegible] — [illegible] [illegible] — [illegible]
[illegible] baade [illegible] og [illegible] men [illegible] aldrig [illegible]

1876

2 X.32 2

Om Rakket som var forvand-
let til Steen.

Lovdal / Stog / Holm Knudsen

187

Der var engang en Mand som havde 3 Sønner. Den
som [illegible] fortjente mest i 3 Aar efter
hverandre skulde have Alt efter Faderen
baade Gaard og Land. Alle 3 Paal og Per
og Espen Askefis reiste. Paal fik en Tjeneste
med [illegible] Per tog den anden, Paal
den anden. Espen maatte ligt til [illegible].
Han vandrede længe [illegible] Han fik til at
[illegible] Slot og en [illegible] hvor Alt var Steen: Huse og
Dyr og Mennesker. [illegible] Lod [illegible]
var Steen. [illegible] og Alt [illegible]
[illegible] [illegible]. Han spurgte om [illegible]
[illegible] [illegible] for ham. Ja. Han skulde
[illegible] andet end [illegible] i [illegible] og
holde [illegible] varmt og bære Mad til
[illegible] Gaarden. Om et Aar skulde Gut-
ten [illegible] den [illegible] der skaar. Det er
[illegible] den. Men tag den ikke og [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Brødrene med
[illegible] den ældste af dem havde
fortjent 30 og den yngste 40 Daler. Hvad Es-
pen havde tjent [illegible] han mindst [illegible]. De
var [illegible] store [illegible] Hjem. Faderen død. [illegible]
[illegible] [illegible] Bordet. Espen holdt [illegible]
[illegible] [illegible] af [illegible]. Og han
[illegible] [illegible] mange hundrede Daler.

Nr 13.

XII.

187

Svend Moe.

1 Hundefortælling fra Moe ? uden Titel
eller Sagen ?

Fort. fra Guldbrandsdal — = J. [illegible] Lettar [illegible]

Fortalt hvor tildels Lyngsætter
og tildels drøm af Haub [illegible]
Tængjenganger og Thor Asbjørnsen.

Jørgen [illegible]

Tatarne i Guldbrandsdalen
~~En forældreløs [illegible] fortalt fra Søgne Moe Sever ?~~

En fortælling fra Lillehammer 1870. fort. af Knut Oppedal Bademester —

[illegible] Bemerkninger om Bonde [illegible]
og den fattige Husmandsfrue.

Optaget ~~[illegible]~~ fra Moe ~~[illegible]~~
~~[illegible] fra [illegible] ? [illegible]~~
~~[illegible]~~ han ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ? —

M. Moe [illegible], [illegible]
ikke lagt under
Behandling for [illegible]
[illegible] —

Hans Wred

~~af~~

~~3 Soldater fra Fredriksstad~~

~~i 2 Fortællinger~~

191

3 fra Fredrikstad

Formand: — og — hvor du ikke … Rokke …
… hos en Gaard — 1 Par 2 Aar … i
nogle … — … af de … Abler …
… af Formen — … af de store
Able — … i … Hundre —
… — … Bekendt … Ved … fra
Fredrikst." — … — …
… Gaarden — … af … hillenger
af de … — … af Formen
— til Fredrikst. … — … nogle …
… skal … imorgen …
paa … — … — … 9-10.
… — … om han kan …
Nei — … for Guld og … han med …
… han … de … 3 — …
Cabo … til … — …
… —

Kirsten … Gaarlerod —

[illegible]

Vist efter Grøndle
Formodentlig fra Smaalenene

[illegible]

i Kirken gav han frivilligt 200 Spd — fa liden Pige-
bilen med — Første Akt og Kirken forsøgt —
Begyndte til at hygge af [illegible] — [illegible]
Lar en · at [illegible] med det [illegible] — [illegible]
gen den anden Side — Hans [illegible] —
: hvordan er det? I har [illegible] gjort Noget til
Staar en St. [illegible] her [illegible] staar og [illegible]
[illegible] at Kirkeskabet — nogle Dage i Kommunen [illegible]
[illegible] med — Skinder en [illegible] [illegible] lig-
ger med [illegible] om Kirkedør — [illegible] og [illegible]
[illegible] — [illegible] 3 [illegible] Hans! — [illegible]
Nonnen hvordan har du baaret dig ad? : [illegible]
[illegible] jeg [illegible] den — 200 daler har [illegible]
[illegible] han at [illegible] Kirken i Stand med — [illegible]
[illegible] — : Hans kir [illegible] [illegible] — [illegible]
gaarden — [illegible] Hat [illegible] [illegible]
[illegible] og [illegible] ([illegible] [illegible] ligger der en
Nat. [illegible] Mand [illegible] han [illegible] Hattel.
[illegible] gav [illegible] i [illegible] brand under [illegible]
[illegible] bord med alle [illegible] [illegible] —
[illegible] Mand: [illegible] han [illegible] at gaae efter [illegible]
[illegible] det bliver [illegible] — [illegible]
[illegible] [illegible] — Hans [illegible] Mand
[illegible] han [illegible] i [illegible] — [illegible]
[illegible] gav han — men han gav [illegible]
[illegible] en [illegible] og [illegible] en [illegible] —
[illegible] nogle [illegible], en [illegible] Tobak [illegible]
[illegible]) — [illegible]
[illegible] med et [illegible] det [illegible]
[illegible] : Hans : [illegible] han

[illegible]

Hans [illegible] (: [illegible]) Grimm?

192

Lik at bide i og en Brur [illegible] til [illegible] [illegible] eller afsted. Hans [illegible] en St. – [illegible] Eighen og – Fager [illegible] er og [illegible] den i [illegible] og [illegible] han [illegible] [illegible] i han – D: Han har du [illegible] ([illegible]) [illegible], saa skal eg [illegible] dig – Nu skal vi gaa [illegible] alle 3 [illegible] men gjennem den sidste dør naar vi [illegible] [illegible] eller er det forbi med os – gaa du foran! Nei gaa du [illegible] foran – Slag [illegible] [illegible] [illegible] efter dem i den sidste dør og [illegible] [illegible] [illegible] – (: [illegible] döda, han lagde [illegible] i [illegible] – Hans [illegible] [illegible] Lik at bide i og [illegible] [illegible] og en [illegible] – [illegible] igjen. [illegible] [illegible] Hans: [illegible] [illegible] og han [illegible] at bide i – [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] – [illegible] – lagde sig i en [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] godt [illegible]

1926b

[illegible] med alt Liv i [illegible] [illegible]
at [illegible]. hos [illegible], han [illegible] som der
[illegible] — 3 Gange [illegible] [illegible]
glad. [illegible] [illegible] [illegible] —
[illegible]. [illegible] vilde af [illegible] til [illegible]
[illegible] — O. [illegible] [illegible] Dagen efter
Bryllupsdagen — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] til at [illegible] — [illegible]
[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] noget [illegible]
til at faa [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Aal — [illegible]
[illegible] og [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Barnet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fast i [illegible]

Agt [illegible] til [illegible]

193

Ad. Pico Urad.

Hans Urod

Jeg har en tilsvarende Skandaal, hvilket [illegible] og med flere, med det tilsvarende Ønske om sammenstemmende Momenter med Rührungen. Noget har dette fornødent for mit Forestillende: fortalt af [illegible] Forundfagelse efter mit.

Ad Bone Borski

af [illegible] efter Hans Urod

Jeg at tilsvarende: Rödhagen, hvis Manner skal blive dog mundtlig Svar der kan fortolle det. NB. man fortaller med dristige kraftige Drag i men i den [illegible] i den i Dialogen.

Ad Christian og Fredrik

Agt [illegible] til [illegible]

Hvorover gaaet de hen til et Lykke. Jeg kan [illegible] for en Skandaal til dette. Magtløse har en Sammenstilling af at [illegible] [illegible]. Skandalen skal blive mundtlig.

Tom 2

Ad. Hans Fadge Kiurmand [illegible]

Et forunderligt [illegible] der ikke [illegible] til [illegible] [illegible] fordi det kan [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] og [illegible] [illegible] [illegible]

193 b

græd om om en Bryde og hans graa Æsel,
som lyser de[illegible] (smukt) Nagle)

13

194

Smaa Trold.

Der vaar eingang ein som gikk og bad; saa kom han bil en Storegaar-gaard an Julaqvæl, og bad om Hus. Bonden spurgte, hvor han var ifra. "Jeg har nok ingen Stu-der at vera jeg," svarte han, "jeg er en som de kaldar Smaa-Trold." "Jeg vedder, de Smaadrei-de Staler med, at eu ikke tor være alene nede i Kjelleren inat," sagde Bonden. "Ja jeg faar det," sagde Smaatrolde, "jeg og saa da," sagde Smaaer. Saa fikk han sjø

Dette har anført den Mand er formodentlig fra Gudbrands-dalen (: paa Grændsen mod Hedemarken) og maa være afskrevet til Moe.

Der Sidestaar ligner Versene for Moe.

= Dr Freudenthal Beran Urord og Taleroe-gudbrandsdalsk

og gik ned i Kirken; da han saa
Sanden nærved der en lid, kom
der en liden graa Mand, som
tændte et Lys, som brændte i blaa
Lue; saa vendte han bort en Stund,
men ved som det var, saa kom
han igjen og gik op til Alteret,
og skruede op en Lem og begynd-
te at trække op en Ligkiste. Hør,
lille Mand! sagde Svenden, du stre-
ver saa du, jeg skal hjelpe dig,
sagde, og derpaa saa tog han i for
at hjelpe ham. Vil du vi skal til
at skaffe Kugler; vi kan tage dette

dine Barn til Engler og Skalden
til Engle. Jeg faaer Sølder en Sekk
med Guldpenger, hvis Du vil
sælge Sjælen din," sagde den graa
Mand. Faar var ikke rød, han
vilde da det. "Nei," sagde han,
jeg vil først mine egne med
Albrekt: saa kan Du faae Sind
nede med Søren." Hvor hvilede
saa Skaften først. Første gang skaffe-
de han alle saa ned som ko; og
anden Gang skaffede han dem al-
le. Nu hvilede den graa Mand,
men saa fandt Stor Korsfå over

195 b

sine: Dammer saa vakte han som
altid. Manden havde været for Gilde-
stetten. Da det blev Morgen kom
Presten for at slige ham ud.
„Nu min Søn, hvorledes har det
gaaet dig inat?" „Aa mig har det
gaaet godt," svarede han, „har
du denne Nat med Guldspænge i,
den har jeg faaet." Nu maatte
Presten ud med de to Hundrede.
Han gik til en Bondegaard og
bad sig. Bonden spurgte ham, hvor
han var ifra. „Aa jeg har ingen-
steds Hjemme: man kalder mig

2) Snarr svarad.

Snarr svarad: "Ja är du inte rädd då,"
sagde kongen. "Nej jag är nock in-
te rädd," sagde Snarr. "Jag skötter
se fundera paa att du bör vara
oppe paa att kammar jag har i
sli skal andra saan bro af dän."
"Slavarna mina med dig," sagde
kongen. "Jag är nock ikke rädd, jag
bör nok vara alena og saa jag," svar-
te Snarr. Saa gick han ud og fick
med sig nogle Matmad, Brände-
vin og Varma. Da han saa var
kommen paa kamrat, fandt han
en af Kinsslavarna ud efter litt

196 b

Ord, men ret som det var, saa
snudede det saa forfærdeligt.
Manden kom ikke tilbage. Han
sendte da den anden, men det gik
ligedan. Saa gik Hans Felbersmann;
da han kom ind paa Gangen fik
han et Slag, saa at han syntes
han skulde falde til. "Lad være
mig, jeg har Lov at tage Ord",
sagde han. Ummer saa fik han
atter saa fast Slag alleredi; men
han brydde sig ikke noget om det.
Han drog sig at Udgange og gik
ind med. Da kom der saa Larm

ind til ham med en Ligkiste.
„Da [illegible] hører du fordrer saa,
jeg skal hjelpe dere, sagde [illegible]
[illegible]. Den svarede han ikke, men
gik sin Vei; da den var gaaet,
vilde [illegible] see hvad der var i
Kisten; der laa et Lig med saa
fin Skjorte paa. „Jeg vil tage
den Skjorten paa og have min
gamle paa Liget, tænkte han.
Som han tænkte saa gjorde han;
men Liget var saa stivfrosset
saa at han ikke kunde faa Skjor-
ten af. Han tog saa Liget og lagde

197 b

det i Vangen sin, for at brænde
det. Da det samme lagt lidt, be-
gyndte Liget at røre sig og la-
gerom ham. "Lad være mig, jeg
vil tie dig jeg." Men Liget gjor-
de det alligevel. "Lad være mig,
jeg vil svare," sagde han. Da nu
Liget blev trent op, tog han Skjør-
ten paa sig, og vilde saalægge
Liget i Kisten igjen; men han slog
det saa trygt ved, at Kistebaandene
faldt ud. Han kom derved til
at vække Tongen og Olla i Tonge-
gaarden, og da han kom ved

3/ Svar ind.

spurgte de ham, hvad det var, som
ramlede saa. „Alle Kunderne i Van-
gen mine er faldet ud, og saa vil-
de jeg banke dem fast igjen".
Han gik da til en Dynghauge for
at faae noget at holde dem i hand-
med. Han grov saa ned i den,
men fik ikke fat paa noget an-
det end Ormer og Fisker; siden
tog han med Billigamed nogle
Spiger, som han siden havde.
Nu holdt han Kisten i Hand, og
bankede Ormene og Fiskene ned i.
Da han var bleven færdig kom de

fig Særre, tog Tiften og gik med.
Da det blev Morgen kom Kongen
og til ham: „Nu min Svar, hvor-
dan har du gjort det?" „Ja brav,"
sagde Saar, „jaar Du danne som
Skjorte, da har jeg faaet." Kon-
gen maatte staae med sine hun-
dre Daler. Saar fik da mange
Penge. Han gik saa til en Fjæl.
Der for at grave efter Skatte; og
hvis Dagen har løst ham atter, saa
staaer han der den Dag idag nr.

Ad. Peer Urdal (: Moe :)

Jeg har en hilsnærende Skindant,

Hans Ord, fuldstændigen og
med Ære, med det tilsvarende
de Skildre mere overensstemmende
de Momenter med Slutningen.
Noget har dette fornødent for mit
Indstilles: forholdes af mig for
nødvendig efter mit:

ad. Bone Varsky (: Moe?:)

Jeg vil tilsvarende de Rødsagen,
Hvis Momenter skal blive dig
nødvendige for at vi kan forholde
Det. NB, maa forholdes med
Drøftede, kraftige Greb, men uden
Udførlighed uden i Dialogen.

199 b

ad. Den fattige Husmandssøn.

Et forunderligt Eventyr, der vist trænger til Bekræftelse førend det kan bestemmes som norsk. Det har øiensynlig at det en gammel Folkebog læst; der gives en om en Bryde og hans graa Hest, som ligner dette Eventyr noget.

13. Frænd Atvad. 200

Erasmus Fort. Folkekalender

Huldremanntyr.

J. Moe:

[illegible] Tegn for [illegible]

[illegible] og [illegible] Dalle

1840 Svendurad. Daarlig? Ullensvang 201

Dava ei Gong ein Sömand med mange flere, som kom formiddelst, en sterk Storm i Livsfare. Skebet sönderslogen og Splittedes i Stykker. Kun en af mandskabet, blev redet paa fölgende maade, Han kom paa en Planke og fik ei tage andet med sig, en Baashagen, og en Maleprim, Og kom saaledes med stor anstrengelse den 3 Dag drivende under en Ö. Der kom han paa Land og blev liggende som nosten, bevistlös udmattet og forfrausen, i ~~sine~~ fine vaade Kleder, saaledes blev han funden af Öens beboere, og som Pleiede han det beste de kunde, Og der ved kom han til sig selv igjen. Da han var kommen tilsig selv, indtraf en Lördag, Og da Spurgte han om der skulde være Prek, i Kirken, Söndag? Nei var svaret hvor for ikke sagde han? For di hun er besat af den Onde, var svaret. Jeg havde lyst at jage han vek og vil Presten, lukke mig ind i Kirken i Nat, saa vil jeg for söge. Presten var villig, og han blev indlukket. Der det kom til midnat blev der Skrekkelig brag, i Kirken. Med Alteret og var ubevegelig stod deg den tapre Sömann med sin Maleprim, og Baashagen. Da kom den Onde og sag-

H Oppedal Ullvang

201b

de, vil du ikke vige her fra saa skal jeg sætte Ild paa Kirken, sæt du Ild længenok sagde han jeg viger ikke, men du skal vige din Onde Aand. Og snart sjyntes Kirken at staa i Lys Lue, undtagen for Alteret der han stod. Da kom den O: igjen og sagde vil du ikke vige her fra skal jeg sjynke med Kirken og dig med, Nei jeg viger ikke, men du skal vige din Onde Aand, sagde Sömanden strags sjyntes Kirken at sjynke og Havet gik rundt om Alteret der han stod. Det var dog ikke længe för den O.. kom igjen og sagde vil du ikke vige her fra skal jeg kaste desse Kroppe paa dig, (nemlig Menniske Lig) Nei jeg viger ikke, men du skal vige din O.. Aand. Da begynte han at kaste paa ham, Men han tog Baashagen og drog den til sig. Da maatte den Onde vige. Om Morgen kom Presten med Folk, og vilde kige ind i Kirkedören, hvordan det stod til med Sömanden, thi han tænkte at han var Död. Kom ind kom ind min Ven sagde Sömanden Presten gik ind og blev fortalt den hele tildragelse. Og efter den dag fik de bruge Kirken til sin bestemmelse. En dag og to der efter kom Presten til at fortælle ham, at han skulde spörge for Kongen, som boede i nærheden, om han kunde jage den Onde af en liden Ö, som laag ½ dels Miil fra

f Land. Den Ö, kunde Kongen ei faa benytte, thi den
var besat af den Onde, Satan selv Öen var af stor vig-
tighed Thi den bestod af Guld og Ædelstene, Men ingen
vovede sig der hen, Thi han blev ödelagt af S.. Sömanden
svarte han vilde gjöre forsög og jage ham vek. han Rei-
ste, og saa snart han kom paa Öen, kom Sattan og sagde
til han, Du er Nosevis du som kommer her til mig.
Ja og veit inkje kven som ha största Naso, sagde Söman-
den, me ska mola dei, saa gik de hen og fant et Bjerg-
rift, og naar Sattan havde Nosen i Sprikken, Tog Söman-
den Maleprimen og satte han fast, og sagde Nu skal du al-
drig slippe lös, uden du vil vige Öen, og lægge en Bro
af Guld af Öen paa fast Land. Ja jeg vil men med det
forbehold at jeg vil have det förste Menneske som fölger dig
paa Broen sagde den O.. Ja det skulde han faa, sagde Söman-
den, Da blev han lös lat. Og Broen var ferdig strags. Om
morgen vilde Kongsdatteren endelig fölge med, hvor han
sagde nei der til, vilde intet hjelpe. Da maa du gjöre hvad
jeg byder dig, Og et saadant löfte, maa ogsaa Sattan holde eller
havde hä ikke sluppet lös. Ja jeg skal gjöre hvad du byder mig
sagde Kongsdatteren, Da sagde Sömanden, til Kongdatteren
tag med dig en Gryde med Glöder, Varme, Ild, og lag den

202 b

Smedtang i Gryden, at den kan blive Flerd eller godt varm
Naa de kom paa Broen kom ogsaa Sattan, da sagde
Sömanden til Kongsdatteren Du tager op den Tang og
holder den paa Randen af Gryden Der hun havde
gjört det, Da sagde han til Sattan, du ved at du skul-
le gjöre hvad jeg bad dig Stik nu Nösen din ned i
den Tang som Kongsdatteren holder. Da blev
Satton Tuÿsende Siint rÿnnde af Oss og har ei
kommet der mer. siden har de faaet benÿttet
Oen, Og de har ikke andet gjört en Kjört paa Guld
og Adelstene med Kongens Hester i mange
Aar, til Kongsgaarden. Og der Kongen saa at
den Rigdom som Sömanden havde forvun-
det ham, Da lod han Sömanden faa sin Datter
til Ægte, de holt et Höitideligt bryllup som
varede mange Dage Maaske, dei höira Sjauen
af dei dan Dag i dag –

2

Per Krød

[illegible]

[illegible]

204

Grisen med ei gũlbũst aa ei sylbũst bũrtette heile ryggjen.

ꟷ ~~✕~~ ꟷ

(c. 45 årig mand efter bedstemor [illegible])

Fra Etne. G. [illegible]

Grisen med ei gulbust aa ei sylvbust bortette heile ryggen.

Det var tri brör, so vilde ut i voro aa pröva si lukka, jo so var det det, ate dei to eldste vildekje ha den yngste med seg, han va no so ein liten tusse han, moaveta.
Dei reiste daa, dei to, aa den litle vilde og vara med, men di reiste ifraa han. dei före aa han ette.
Dei reiste daa, dei to, aa der kom di aat ei store myr aa der laag ei gyygra neri denna myro, aa hu ropte aa skreik, ate dei sko hjelpa 'ne up, men dei brydde seg kje um ne, dei berre skunda seg ifraa broren, moaveta. Ja so keme den litle og longt um lengje, aa hu ropte aa skreik verre aa inkje bere, han maatte hjelpa ne upor myro.
Ja han so gjöre, te tutta aa sleit, aa paa resten fekk han ne daa up.

205 b

2:

Daa hu var uppkomo, so tok hu 'an oa reiste bote yve ur oa myr oa dal med han, han tenktekje paa nokon uppstandelse meir, han trudde, det var paa slutten.

Ja so kom hu daa him te sit heim, oa so segge (seie) hu det med han: Fyr dett ate du hjelpte meg or denna döven, vil eg förara (gje) deg ein bukk, oa den ska vara te stort gagn fyr deg. Oa no kan du reisa te Kongen, oa det ska gaa deg godt; oa naar du kjeme aat ei store bru, daa ska du sleppa bukkjen, oa daa ha du kje longt te Kongen. Oa so ska du hengja beitle (beitla) i eit tre, oa naar du rysste i beitle, ska bukkjen koma."

Ja han so gjore oa reiste te Kongen. Daa han kjeme te Kongen, hadde dei vorte staldrengjer, brödne hans.

Denna guten kom, oa han va liten aav vokster, oa dei vidstekje, ka dei sko gjera med han, men so fekk han daa

ein döv = hengemyr på et ganske kort stykke

beitla (diftongen kort)

bli hönsagjetar. – Han kom seg svart 3. 206

godt med kongen aa vart uptekjen tid fyr tid. Der fekk brödne avind paa han i dettane, fyr dei kom kje högare helle di va, dei. avund

Der fandt dei paa aa laug paa han, aa segje det med kongen, ate han hadde sagt det, bror deiras, ate han sko skaffa eit svin, so hadde ei gulbust aa ei sylbust burtette herle ryggen. Kongen te guten; ja hadde han sagt det, fekk han halla det, svarte guten.

Guten reiste aa riste i beitle. „Ja detta er vondt", segje bukken te han, men det verte mykje verre fyr deg. No ska du gaa fyrbi bruo, der er ei hulla, so gjete paa sovörne svin, men naar du kjeme paa bruno, ska du legga ein kros paa (bruno). [illegible] (Åbin y)

So sagt, so gjore han. Han kjeme fyrbi bruo, der fandt han denna, so gjette, aa han kom so elendigt tröytte aa leie, han konne snaut (snøtt??) röga aa gaa; han ber ne skaffa seg ei krus öl, han sko passa svino, det böle hu tröttta ell. tröitta??

206 b 4.

inf. byrjunda

gjek. Hu straunk aabsta, aa sosnart hu va or leito, denne bjönte han te tutta aa jaga paa swine, han
Ja daa hu saag dette, ropte aa skreik hu, ate han sko ikje ansa swine, men daa han va komen fyrbi Krossen paa brüno, va han berga, han; der laut hu stoppa up, aa so reiste han te Kongen med swine. Daa blei Kongen so gla, ate han vart so overhendegt uphöia denmane guten, aa te meir avind fekk brödne paa han.
So fandt dei paa aa laug aa sa, han sko skaffa ei lygt, so sko lysa yve heile staen. Ja kongen gjek te 'an aa spore, um det va sandt. „Ha eg sagt det," saa guten, „so faar eg halla det", aa han te beitle aa rusti (i beitle) aa bukkjen kom. „Ja detta va vondt," (segje) bukkjen,
seije ij

5. 207 (men: gòkveld!)

„men det verte myKje verre". I kveld [kveld] ska du gaa te gyggro, daa er hu med bekKjen aa daa ha hu lyjtò med, ~~seg~~ aa daa ska du hiva ein sylknap neri bekKjen, aa naar du ser, ate hu hotta[+] an, ska du lüra deg burt aa slökKja lyKto, fyr daa ser hu tyje", seje han.

[+] :: legge merke til

Ja guten so gjore, slengde Knappen i bekKjen, aa hu hotta an. Der sko hu tea ta Knappen, ska du tru, aa han svinta burt aa slöKte lyKto. Hu i eit skrekK fyr lyKto, aa guten aa~~f~~sta med lyKto aa so Kjeme han te Kongen med ne. Men daa Kongen fek sjoa det, ate hu lyste yve heile staen, daa blei ~~han so~~ guten so

(og: åsta)

207b 6.

upphöia, ate han sko koma in
oa ~~st~~ eta med Kongen tekvelds,
oa brödne vart (dubbelt so harme) endå harmare.

Men andre dagen hadde dei
spunne upp ei lögn paa han
oa sagt te Kongen, ate han
hadde sagt, han sko skaffa
Kongen ei fela, so dei sko
höyra yve heile staen.

Kongen gjekk te han oa spöre,
um detta va sandt, oa daa segje
Kongen, ate kunne han skaffa det
og, sko han faa halva rikje oa
dottero. Ja hadde han sagt
det, fekk han halla det," sa guten.

Guten te beitle oa ringla, oa bokkjen kom.
„Ja no gaar det inpaa live paa deg", segje
bokkjen, „no ska du gaa te Kongen oa
faa ein trémaale, so va so tjokke so

fingen, aa ein Kaalstôlk aa sein dö= 7. 208
ostebadl so fingen." Ja han so
gjore aa ba um dette aa det fekk han.
So kjem han te bokkjen, koleis han no
skö bera seg aat. „No ska dú gaa te
gygro aa segja det, ate no hadde han
gjort so mykje vondt, ate no skö hú
faa han te eiendom [eign]. Guten gjore, so
bokkjen sa, aa reiste te gýgro.

Ho vart gla, daa hú saag guten, aa tenkte,
ate no skö hu faa ein herlege ret; daa skö
han setjast paa gödsla, aa dottero skö gjö' han.
Moro va so sinte paa han, ate hú vildekje sjaa
han, men kvar (8dar) [åttodagsmoto] skö han retta fingen
útigjönno eit navarshol, so hu vilde sjaa,
um han var takkanes helle inkje.

Ja daa 8dar [åtta] va ùmme, skö fingen
út. „Dú har inkje vore go med han desse
8 dadne," segje hú, „no er fingen net so
ein weakepp, no maa du vara go med [x åtta]
han i 8 dar te, han ska varta bere,
detta va reint förgale.

208b

Ja naar 8 dar va umme, sko han retta fingeren ut. „Ja no va fingeren hans net so ein kaalstölk, han hadde daa kome seg lidt; men paa 8 dar sko han vara takanes, no maatte hu gjera seg fyre." So sko han stikka fingeren ut igjen, aa daa let hu vel, no va han so go; no va fingeren hans net so ein söost.

Dagjen attepaa vilde moro aasta be gjester, aa dottero sko slagta te gjestatos (te veitlar). So sagt so gjort

Han sko paa stabben, men der va han ukonnoge med detta, han försto seg inkje paa te legja hove paa stabben; naar han sko legja seg ned paa stabben, skall han hove atonde bröste. „Nei detta va kje soleis, han sko ligja", segje dottero. „Ja kankje du sýna meg, koleis eg ska ligja," segje guten. Jo det sko hu gjera; hu legge seg ned paa stabben aa sko sýna han. Daa hu hadde lagt hove paa stabben, so hogde han hove aav 'ne, han, ska du tru.

Men daa fekk han albei, han tok aav seg sine eigne klor aa paa seg henas aa te aa staaka aa stelte, so det hadde godt skjikk atti. Ja han fekk det iverk, aa belte henas med ei svare lykkelstonk i setta han paa seg.

Um kvellen kjeme moro med gjestedne, aa det fyrsta hu spore, va um det smakte godt södde; ja hu va no feggo, hu fekk halla gjestabod ette han, han hadde gjort so mykje ilt fyr me.

Aa so va det tebars med heila lagge, ja hu skko vara med, dottero og, segge moro. Nei hu hadde so vondt i hove, ate hu va inkje go te eta hu; ja hu konne gaa ut aa forlösta seg med felo, so blei hu nok go, — aa hu to gjore, aa der tok hu felo aa straukk aavsta.

Der blei detta noko lengge, lötta tokte moro, hu vilde ut aa sjaa, kor det stod seg. Daa hu kom ût, fandt

10. 2096

I gamle dagar körkjon

hu Korten[1] felo hellev dottero, aa daa föste hu, det va fantastyKKje i alt sama aa daa monde han no henta Jörn, guten, aa hu ropte: „Aa du Jörn, du Jörn! du ha no tekje mit goa svin, aa tekje mi goa lökt, aa tekje mi goa fela, aa drepe mi goa dotter, men Kjeme du no atte, ska du aldri Koma levanes herifraa."

So reiste guten te Kongen med felo, aa daa Konne dei spela, so dei haure dit yve heile steen, aa daa fekk han halva rikje aa dottero, aa so helt dei brödlaup aa spelte, aa er dei Kje slutta spela, so spela dei endaa.

— So va Kje eg lenger med. —

NI ⨳

Fra Kirkesanger J. Gundersen, Bø i Thelemarken, 1881.

1.

210

Pilt liden og Tjalt fillet.

Der var engang en Mand som havde mange mange Børn, men han fik endnu en Søn til og som han strax efter Fødslen gav Navnet Pilt. Han havde det forunderlige ved sig, at han kunde tale med det samme han kom til Verden; thi i det samme han blev født begyndte han at se sig om i Huset og blev da var, at der i Huset, for som var mange Børn, hvorover han blev forbauset og tiltalte sin Fader saaledes: Kjære Fader, her er saa mange Børn, at Du paa ingen Maade vil blive istand til at skaffe Føde og Klæder. Det bliver bedst, at du skaffer mig Klæder og lidt Mad, saa vil jeg drage ud i den vide Verden og prøve at forsørge mig selv og prøve min Lykke. Faderen maatte endelig tilsidst samtykke, skaffede ham Mad og Klæder og Pilt begav sig paa Reisen fra sit Hjem. Da Pilt havde reist nogle Dage maatte han over en stor øde Fjeldstrækning; — kommen omtrent midtveis paa Fjeldet blev han vaer en liden Gut, der var i Fægtning med en uhyre stor Orm. Pilt betragtede Guttens Fægtning med Ormen og skjønnede, at Ormen vilde komme til at overvinde og dræbe Gutten, hvorfor Pilt ilede til og var Gutten behjelpelig med at ihjelslaa Ormen; herover blev Gutten meget glad, tilkjendegav for Pilt, at han var en underjordisk Gut, og vilde til Gjengjeld efter forære Pilt et lidet Skib; dette var saa lidet, at

Skill kunde gjøre det i Sammen; men Gutten fortalte nu,
at naar det kom paa Stranden, skulle han nok faa se, at
det blev stort nok. Ligesaa foræreda Gutten Skill et Sværd,
hvormed han, naar han kunde indføre store Bedrifter,
og ligesaa et Horn, der havde den Egenskab, at enhver
Ting maatte komme paa gaaende Sundhed naar der
graftet han til Tingen med Hornets ene Ende, hvorimod
Hornets anden Ende var til at skyde med og altid
dræbende Skuddet, – endelig foræreda han ogsaa Skill en
liden Pibe, hvori han skulle blæse om han kom i
Livsfare. Gutterne bleve nu saa gode Venner, at
Skill maatte love at blive med ham hjem. Den
underjordiske Gut sagde nu til Skill: naar vi kom-
mer hjem, saa faar vi Mad, men da maa Du ikke
spise før jeg har taget den første Bid. Ligesaa vil Du
af min Fader blive foræret en Hest og du faar da
Lov til at vælge blandt hans 7 Heste, men da maa
Du helst tage den usleste, som staar nærmest Døren.
Alt gik saaledes som den underjordiske Gut havde sagt til
Skill; thi da Guttens Fader hørte, at Skill havde hjulpet
hans Søn med Ormen, blev han saa glad over Skill, at han
sagde, at han vilde forære ham en Hest og at han maatte
vælge den han syntes bedst om. Da de kom ned i Stalden stod
der 7 Heste, den ene med Guld- og den anden med Sølvsadel og
nærmest Døren stod en simpel Hest, som de kaldte Graa-Skimt.
Da Skill havde beseet Hestene, bad han tilsidst om han maatte tage
Graa-Skimt. Da sagde den Underjordiske: huf! nu tog Du en af

mine bedste Føde og Du har vist ikke tænkt Dette og af Dit eget Kjød. Kjell begav sig nu glad paa Veien med sin Sekk og vandrede længe og langt om og søgte Tjeneste. Endelig kom han til en Kongsgaard og forspurgte her efter Tjeneste, men de syntes han var for liden, — dog for at forbarme sig over ham fik han Lov til at blive for at gaa Kokkepigen tilhaande. Nogle Dage efter skulle Kongens Jægere ud at skyde Vildt og Kjell bad saa indtrængende om han maatte faa Lov at blive med og fik endelig Lov dertil. Da de vare komne at skulle gaa Veien vise Jægerne fra ham og Kjell blev igjen alene. Kjell vendte nu den ene Ende af sit Gevær ud i Skoven og strax kom der Vildt til ham, som han skjød. Saa han havde en stor Mengde; men da de andre Jægere kom tilbage havde de intet faaet, og bleve nu forbausede over Kjells store Lykke, hvorover bleve de saa misundelige, at de vilde have hans Vildt og tillige maatte Kjell love at sige, at det var deres Fangst ellers vilde de slaa ham ihjel. Kjell gik ind paa deres Forlangende. Næste Dag vilde Jægerne atter gaa Bjørneskytteri og Kjell bad atter om at faa Lov at være med, endelig fik han Lov dertil. Kjell blev atter alene og strax skjød han en Bjørn med sit forunderlige Gevær, men begav sig nu med Bjørnen hjem til Kongsgaarden saa hurtig han kunde. Da de andre Jægere kom hjem havde de intet faaet og bleve saa misundelige paa Kjell, at de for at gjøre ham til Skamme og sagde den Løgn for Kongen, at Kjell havde sagt, at han gjerne kunde bortskyde et stort Fjeld, der laa nær ved Kongens Gaard og som Kongen gjerne vilde have bort fordi det kastede Skygge over Kongsgaarden. Kongen tilspurgte derfor Kjell om han havde sagt dette i men Kjell svarede, at han ikke havde sagt det ei heller kunde gjøre det. Kongen sagde nu, at hvis han ikke kunde gjøre det skulde han miste Livet.

4. Pilt gik nu meget sorgmodig og vidste ikke sin arme Raad og i
denne sin Bedrövelse kom han grædende ind til sin sjuk Graa-Ufant.
Da Fölen sörde Gutten græde spurgte den hvad han græd for. Pilt
fortalte det. Da sagde Graa-Ufaal: Gaa til Kongen og forlang
100 Lester Kaal og 100 Lester Jern og gjör alt dette til en Gang Sko
og beslaa mig med, saa dig sidder paa mig og rid over Fjeldet
saa bedre jeg det med 15 Lod for hver Gang jeg gaar derover. Fjele
glad gjorde Gutten efter Befaling og red saa mange Gange over
Fjeldet til det var aldeles gjödnet med den slade Mark og Solen
belyste nu Kongsgaarden lieslig. Derover blev Kongen meget
baade forbauset og glad, men endnu större Misundelse vaktes
hos de andre Kongens Folk. Kongens Folk grundede nu over hvor-
ledes de kunde sætte en Lögn paa Pilt, saa han ikke kunde fri sig fra.
For omtrent ret Aar siden var Kongens Datter bleven indtagen
i Bjerg eller bortfört af en Underjordisk. Kongens Tjenere og sagde
nu den Lögn, at Pilt havde sagt, at han nok kunde skaffe hende
til Rette, hvis han vilde. Kongen indfandt sig straks hos Pilt
og spurgte om han havde sagt det. Pilt svarer, at han aldrig havde
sagt det og ikke kunde gjöre det. Kongen siger, at hvis han
kunde frelse hans Datter, maatte han hende have og det halve
Kongerige til. Hvis han derimod ikke kunde gjöre det skulle
han miste sit Liv. Dagen efter gik Pilt med en af Kongens
Mænd ned til Havet og blev de straks var et meget stort Skib som
kom seilende lige til Stranden. Skibets Förer var et Trold med
3 Hoveder, det tilspurgte Pilt om han kunde fægte. Pilt svarer: Kan
jeg ikke, saa kan jeg lære. Troldet tog frem en Jernstang og kastede den
efter Pilt, saa den gik 15 Al. ned i Jorden. Pilt svarer, det var et
daarligt Slag, men nu skal Du se et af mig, hvorpaa han drog
sit Sværd, som han havde faaet af den underjordiske Gut paa Fjeldet

og vaad ud sig afhug Troldets 3 Hoveder. Fill og Kongens Tjener gik nu ind paa Skibet og førte og til Kongsgaarden mange mange kostbare Ting. Dagen efter gik de ud til samme Bred og straks kom et endnu større Skib seilende og Skibsføreren var et Trold med 5 Hoveder. Troldet tiltalte Fill: kan Du fegte? Fill svarer: kan jeg ikke, saa kan jeg lære. Troldet tog en Jernstang og kaster efter Fill, saa den gaar 20 Al. ned i Jorden. Det var et daarligt Slag siger Fill, men nu skal Du se et af mig. Hvorpaa han atter drog sit Sværd og afhug Troldets Hoveder i eet Hug. Fill og Kongens Tjener gik ind paa Skibet og bragte endnu kostbarere Ting og til Kongsgaarden. Dagen efter gik de atter ned til samme Bred og straks kom atter seilende et endnu større Skib, hvis Fører var et Trold med 7 Hoveder. Troldet spurgte Fill: kan du fegte? kan jeg ikke, saa kan jeg lære. Troldet tog en Jernstang og kaster efter Fill saa den gik 25 Al. ned i Jorden. Det var et daarligt Slag siger Fill, men nu skal du se et af mig, hvorpaa han drager sit Sværd og afhugger Troldets 7 Hoveder i eet Hug. Fill og Kongens Tjener gik nu ind paa Skibet og fører endnu kostbarere Ting med hjem til Kongsgaarden. Men disse store Bedrifter af Fill kunde ikke befri ham fra Kongens Trudsel om at miste Livet, dersom han ikke kunde frelse hans Datter. Fill grundede derfor bestandig paa hvorledes han kunde gjøre det. Endelig finder han paa sit Skib, som han havde faaet af den underjordiske Gut. En Dag treder han frem for Kongen og forlanger 300 Mand til sin Raadighed, samt 300 Al. Jernkjede, saa vil han forsøge at frelse hans Datter. Dermed begiver han sig ud til Havet, tager sit Skib ud af Lommen og sætter det ud paa Havet, treder først selv ind i Skibet, der nu begynder at udvidde sig og blive større; straks kommer flere og flere Mænd ind paa det, men Skibet vedbliver at blive alt større og større, indtil alle 300 Mand, samt Jernkjeden og alt andet, hvad de behøvede, var

6. kommet ud paa Skibet, og da var det et prægtigt stort og gjævligt Skib.
Kitt tiltaler nu sit Skib saaledes: Nu befaler jeg Dig at seile hurtig gjen-
nem forfærdelig Vand og salt Vand, over Fjeld og dybe Dale og ikke standse før
der, hvor Tangmund Datter er. Skibet susede nu afsted i rasende Fart i man-
ge mange Dage; endelig, — kommer man langt ud paa det store vide
Hav standser Skibet pludselig. Nu siger Kitt til sine Mænd: ja her
maa jeg ned. Han tager nu Jernkjeden og gjør den fast om sig og befa-
ler sine Mænd at fire ham ned, og at vente med at heise ham op
indtil han ved et Ryk i Kjeden forlanger det. — Kommer man langt langt
ned støder han paa en Klippe, der af Kitts Berørelse med hans Sværd
aabner sig. Kommer man ind i en vidunderlig stor Sal treffer han der
Tangmund Datter ganske alene. Ved Synet af Kitt bliver Tangmund
Datter hjertelig glad ved igjen at se kristne Folk og med Bedrøvelse
fortalte hun nu Kitt, at Bjergets Trold, af hvem hun var bortført,
netop nu holdt paa at stelle til deres Bryllup og at han netop
nu var borte for at faa Øl til at brygge og det skulde være ikke
mindre end 100 Tønder til deres Bryllup. Tangmund Datter afstalte
nu med Kitt om Muligheden af at blive frelst. Hun viser ham
et Sværd og spørger om han kan løfte det, men det kunde Kitt
ikke. Hun tager da en Drikke og lader ham drikke af den og da kun-
de han løfte Sværdet lidt. Anden Gang lader hun Kitt drik-
ke af Drikken, da løfter han Sværdet noget høiere. Tredie Gang
lader hun Kitt drikke af Drikken og da svinger han Sværdet
hvorledes han vil. Da Tangmund Datter nu mente Troldet var
der ikke nu Tid til Flugt, men de afstalte at forsøge det saasnart
det var muelig. Kitt skjulte sig nu. Ikke før var Kitt skjult,
før træder Troldet ind. Tangmund Datter spørger, om han havde
faaet nogen Øl til at brygge; men Troldet siger, at Dagen var
at faa til saa stort Brygg. Tangmund Datter ~~spørger om han havde~~
~~faaet noget til at br~~ siger: her var en Gut nys inde som sagde,

at han var slig Mester til at bygge. Troldet siger: Ai, det var Skade! hvorfor fik Di ham ikke til at vente. Kongens Datter siger, at hun troede, at han endnu ikke var vist og løb ud i Gaarden og kaldte paa ham og han kom og blev med ind til Troldet. Troldet blev nu forenet med Skill, at han skulle udføre Bygningen og dette gjorde Skill til Troldets store Tilfredshed. Da Alles var færdig vilde Troldet tage sig et Rüs for at gjøre Gildets Skjerdar(?) og han drak slig, at han snart maatte tage sig en Slummer. Da Troldet var sovnet godt tog Skill Sverdet, som han nu kunde løfte godt og som var det eneste som kunde dræbe ham, og dermed afhug han Troldets Hoved. Kongens Datter og Skill tog nu saa stor Mængde af Guld og Ædelstene som de kunde faa med sig; dernæst rykker Skill i Jernstjerden(?) og hans Hvem(?) drager ham og Kongens Datter og hans Skibet med alle deres Skatte. Skill tiltaler nu sit Skib igjen: Gaa hurtig gjennem ferskt Vand og salt Vand, gjennem dybe Dale og over Fjeld indtil Kongens Gaard. Skibet susede afsted og efter mange mange Dage fandt det vel og lykkelig ved Bredden af Kongens Gaard. Men under Rejsen var der een af Kongens Tjenere, som havde været med Skill, da han med sit eget Sværd havde afhugget de 3 Troldes Hoveder, og straks saa stor Misundelse, at før Skibet naaede Land, siger han til Skill og Kongens Datter, at hvis de ikke sagde, at det var ham som havde frelst Kongens Datter skulle han dræbe dem begge to. Skill og Kongens Datter maatte nu samtykke heri og gik til Kongens Gaard og fortalte det saaledes. Kongen og hele hans Hus blev nu saa glade ved igjen at faa sin Datter at saadan Glæde ikke staar til at beskrive. Imidlertid havde Skill og Kongens Datter aftalt, at de vel vilde gjøre at faa oplyst det rigtige i Tjenerens Nærvær. Kongen vilde holde sit Ord og Tjeneren, som han troede havde frelst hans Datter skulle nu faa hende og det halve Kongerige til. Brylluppet blev nu tillavet med stor Stads; dog forbeholdt Kongens Datter sig at Skill skulde skjænke Gjæsterne, naar Brylluppet begyndte og dette blev tilstaaet hende af hendes Fader. Da Bryllupsdagen kom og Skill begyndte at skjænke

i for Brudgummen slog han med en Deel af Bridlen; hvorover blev Brud-
gummen saa forbittret, at han slog til Pilt i Ansigtet. Da siger Kon-
gens Datter (Bruden): Aa nei! Hvarfor slaar du ham; thi det
var han som frelste mig. Der blev nu en stor Forbauselse i
Brudesalen og Kongen spørger nu sin Datter om det var sandt. Hun
sammenkaldte nu alle de Mand som havde varet med paa Skibet
som bevidnede at det var saaledes. Bryllupet blev nu slutted og For-
ræders Dom over Tjeneren, som for sin Falskhed skulle miste Livet,
blev udført. Kongen blev nu af Pilt anmodet om at opfylde sit Løfte
til ham og give ham sin Datter og det halve Kongerige, men Kongen
begyndte nu at tage Betænkeligheder, da han hørte, at Pilt var en
liden Dyr uden kongelig Anstand og dertil altfor simpel, og Kongen begyndte
nu at gjöre nye Fordringer og siger til Pilt: Du seer at mit Slot
ikke er saa pragtfuldt, som det burde, naar her skal holdes Bryllup,
derfom Du nu om to Dage kan faae forgylde alle Huse Ud- og Ind-
vendig paa mit Slot, saa vil jeg opfylde mit Løfte; (thi dette
troede Kongen, at Pilt aldrig kunde gjöre,) kan Du ikke gjöre dette
vil du miste dit Liv. Pilt begyndte nu at græde bitterlig; thi
han vidste ingen Raad til at opfylde Kongens Befaling. Kongens
Datter var ogsaa meget bedrövet; thi hun elskede Pilt. Bedrövet
og grædende gik nu Pilt ud i Skoven for sidste Gang at gaa til
sin Kjære-Søst Gunna = Ulvinnet. Da siger Søsten: derfom du skal
forlade mig, saa maa du endelig forbarme dig over mig og
slaa mig ihjel, saa jeg ikke bliver her alene efter dig. Pilt græd da
over sin Søst og saa ondt som det gjorde ham, drog han sit Sværd og hug sin
Søst ihjel. Men med det samme han hug til og dræbte den, blev Søsteren
forvandlet til en ung skjön Jomfru, som hun før havde været; thi hun
var engang bleven indtaget i Bjerg hos den Underjordiske og forvandlet
til en Søst. Denne unge skjönne Jomfru blev nu ogsaa i Kongens Gaard.
Men Pilt kunde ikke faa udført Kongens Befaling om at forgylde Slottet
og Dagen nærmer sig allerede da han skulle miste Livet. Den Natten

drömte han at den underjordiske Gjæst som han i sin Tid traf paa Fjeldet henvendte sig til ham, at han skulde udløse i sin Pibe. Da han vaagnede tog han sin Pibe igjen, fik i Hast tændt den fram, gik ud i Hallens Mørke og begyndte at blæse i Piben. Ikke før havde han blæst før den underjordiske Gjæst, der nu var bleven en fuldvoxen Mand stod ved hans Side og spurgte, hvad var paa Færde. Kitt fortalte ham Alt og at han nu maatte dø. — Da den Underjordiske havde talt med Kitt en Stund tager han Afsked med ham, men siger idet han gik: Kom vel! Jeg skal nok tænke ind om Kongen ogsaa i hans Seng og du skal da se, om der imorgen er Fare for dit Liv. — Da Morgendagen kom vaagnede Kitt derved, at han hørte at der af Kongens Tjenere var en saadan Larm og Uro, at han skjønnede noget maatte være hendt og det blev snart bekjendt, at Kongen laa død i sin Seng. —

Der blev nu paa Kongsgaarden en overmaade stor Sorg, og Ingen kjendte Aarsagen til Kongens Død. —

Faa Dage efter at denne Begivenhed var indtruffet paa Kongsgaarden, kom Kitts Broder Hjalte, der var dragen ud i Verden for at opsøge sin Broder, ogsaa til Kongsgaarden. — Da Sørgetiden over Kongen var ude begyndte det at komme til Bryllup for Kitt og Kongens Datter. Kitts Broder Hjalte var nu imidlertid bleven forlovet med den unge skjønne Jomfru, der havde været forvandlet til Hesten Graa-Hest og da Kitt og Kongens Datters Bryllup blev holdt, feiredes ogsaa Hjaltes og

den skjønne Jomfrues Bryllup samtidig. Der var nu en stor Glæde og Brylluppet holdtes i mange Dage. Hilt blev nu det hele Riges Konge, styrede sit Rige godt og levede med sin elskede Dronning et langt og lykkeligt Liv. Hjalt der var sin Broder behjælpelig i at styre og regjere Landet, levede ligeledes med sin elskede Hustru et langt og lykkeligt Liv. —

Ende.

215

Professionsarbeide

Artigt selskab (Kristiania VII, 32 i og forregg.)

Den lydigste kone

Hanen som gik efter kvernen = Svensén nr. 10 (p. 24)

Borken = Peder Oxe

Ærwart og Ål hvit

Efter H. Ross.

216

Hanen, gjeden og grisen ombord.

„De brækker i læ!"

Whl.

Fortalt af L. D. i

Fedrah. 1880

Ytale

urez Christe

~~Goriu~~ Stablege

Noska Magazin